899.962.1
1-16

გალაქტიონ ტაბიძის ჟურნალი

კვირა, 3 დეკემბერი 1922 წ.
— ჟურნალი —
გამოდის ყოველკვირეულად.

№ 1

რედაქციის მისამართი:
— ტფილისი —
სასახლის ქუჩა, № 5.

[illegible] მორისანი და დაუსვენებელი ენერგიით მიეშურება [illegible]ვენი ბილიწეტა, თანამედროვეობა შეუბრალებელ კლა-[illegible]ში აბორძიკებს ძველს. ახალგაზრდა კბილებით იგი ღრღნის [illegible]ბის საფუძვლებს წარსულისას. ამ საბედისწე-[illegible]ო შეჯიბრობის გადარჩება მხოლოდ ის, რაც ძლიერია [illegible]ა მარტო დღეს, არამედ საუკუნეებში. შეხედეთ, რო-[illegible]ლი სისწრაფით ეცემიან ტახტები, რამდენი მონარხი [illegible]ოყვა ქვეშ სასახლეების ნანგრევებს. შფოთით და გრგვი-ნვით მიანგრევენ კლდე-ლოდებს რევოლუციის ნიაღვრე-ბი: ისინი მარხავენ ძველს ფორმებს, ისინი მღერიან ჰიმნს [illegible]ადი სიახლისას, მისმა უკანასკნელ საზღვართა ძებნამ გადააჭარბა ყოველგვარ ფანტასმაგორიას. მისმა სურვილე-ბმა რომ გამოზომილ იქნას სივრცეთა უფსკრულები უშო-რეს მზეების და ცისარტყელების სპექტრის საფუძველზე, მიიყვანა იგი გამოგონებათა უგონო ორგიამდე. თქვენ: პოე-ტებო, მხატვრებო, არტისტებო, მწერლებო! შესძლებთ თუ არა განიცადოთ ყოველივე ეს ისე, როგორც მოი-თხოვს თანამედროვეობა? გრძნობთ თუ არა რომ ჩვენს ქვეყანას უნდა ანათებდეს მისი შესაფერი ხელოვნება, რომ პოეზია სამუდამო გამოცანაა, რომ ჩვენს დროში პოეზია, როგორიც არ მიდის უფსკრულის პირად, ისევე ნაკლები ყურადღების ღირსია, როგორც ყოველივე, რაც კი ამ უფს-კრულში ჩაიჩეხება. უდიდებულეს რითმებში ეხლა უნდა ისმოდეს პლანეტათა შეჯახება, ომები ვარსკვლავეთის რაზ-მისა, გაფიტრებული მზეების მიერ უეცრად ანთებული ცე-ცხლის ღრუბელი. ქართული ხმა უნდა ისმოდეს ამ ფან-ტასტიურ დროს. იხედებით თქვენ დაუკმაყოფილებელი, მაგრამ დამორჩილებული თვალებით, დაკარგული მიზნე-ბით და ერთიმეორის მოწინააღმდეგე აზრებით. გაიძახით თქვენ, რომ საბრალო მენესტრელისთვის დღეს საქართ-ველოში ადგილი არ არის.—თქვენ გაიარეთ ქარიშხლი-ანი ღამე, თქვენ გწყუროდათ ბრძოლა, როდესაც პრო-ჟექტორების შუქი აპობდა ღრუბელს—ღამის მოღუშული ჩრდილები აწვა სასახლეებს და შორით ისმოდა ზარბა-ზნების გრიალი. სისხლში მცურავმა მძიმედ დაჭრილმა ჯარისკაცმა თოფის ლულაზე აატრიალა თეთრი ჩვარი. მას შემდეგ თქვენ რაღაც სამუდამოდ დაჰკარგეთ. ძვირ-ფასო ძმებო, ამაოდ ეძებთ მას მშობლიურ ქალაქებში, სა-ხლებში, ქუჩებში. მე ვამბობ გადაჭრით: საქართველოს ყო-ველ კუთხეში იპოვით თქვენ ნანგრევებს წარსულისას მაგრამ სიმშვიდესა და მოსვენებას ვერსად ვერ იპოვით! აირჩიეთ ორში—ერთი: განახლება ან სიკვდილი. და ამიე-რიდან ქართული ხელოვნების დევიზია: განახლება ან სი-კვდილი. მე გეძახით თქვენ, გმირებო, შემოქმედების ცე-ცხლით სავსე ახალგაზრდობავ, შეითვისეთ და შეიყვარეთ ახალი საქართველოს ხმა: განახლება ან სიკვდილი! ძირს ყოველგვარი რუტინა, ძირს დრომოჭმული და შემოქმედე-ბის უნარს მოკლებული ელემენტები. გაუმარჯოს ახალ შემოქმედებას, მომავალი საქართველოს წინაშე ჩვენ წარ-ვსდგებით ამაყნი იმით რომ ამ პლანეტების კივილში და ქვეყანათა მსხვრევის გრიალში ჩვენი ძახილია: სიკვდილი ან განახლება.

გალაქტიონ ტაბიძე

ტფილისი, ხელოვანთა სასახლე
1922 წ. ნოემბერი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გალაკტიონი.

ლექსები, ღვინო და გაქანება,
ლურჯა ცხენებს შემოჰკარ დეზი,—
გტანჯავს დემონის აქაქანება
და პოეზია უპირატესი.

დის, პერგამენტის ძველი სურნელი,
საფლავთან დგება სიცოცხლე ყალხზე;
ტკბილია დარდიც განუკურნელი,
როცა იმარჯვებ უამრავ ხალხზე.

მთვრალ ფერადებში ქარით და ზარით,
ფერად სიზმრებათ მუსიკა შორი:—
გადარეული ფიქრით დასძარი
და მრავალთ სულთან მიდის ამბორი.

ყველგან გამეფთა ჯადო, თილისმა,
ფარდებს იქით ჰქრის ფიქრი არწივი,—
გარდასულ სულთა შესანდობელს სვამ
გავარჯიშებულ მაღალ ბარძიმით.

და სისხლიანი სიკვდილის ჩრთილი,
დასაშხამავათ როს გიწვდის ენებს,—
სივრცეს შორეულს ხელებ გაშლილი
ეძებ პლანეტებს და განსასვენებს.

მაგრამ ლექსები ღვინო გადაკრულს,
გფარავს და დარდებს დაახჩობ თრობით:
პოეტს, ლეგენდას, ჯვარზედა გაკრულს—
შენ გიგონებენ გძელი მოთხრობით.

ირაკლი ტოფაძე.

ხელოვანთა სახახლე
1922 წ.

მე კვლავ თქვენთან ვარ.

(ქართველ მუშებს).

მე კვლავ თქვენთან ვარ, თქვენი მღერალი!
მო, ცრემლთა ზღვაზე გადავდვათ ხიდი!
რად გვინდა გული, გვერდში მძგერალი,
თუ მწუხარების დაჩრდილავს ბინდი?!
ჩვენ ბრძოლამ გვშობა, ბრძოლამ აგვზარდა,
ახლაც ის იყოს ჩვენი მინდია:
მომავლის კარებს ჩამოვხსნათ ფარდა,—
დე დაინახონ, რომ წინ მივდივართ!
ჩვენ კარგად ვიცნობთ რკინას და ფოლადს,
ორთქლის ყოფილიც ხშირად გვსმენია
და ქარხანაშიც ვყოფილვართ მოლად,—
გამოგვივლია ტანჯვის გენია!
ჩვენშიც ფერადობს ფიქრი წითელი...
ვის შეუძლია რომ დაგვაყვედროს?!
ვართ ძმობის დროშის მუდამ მტირთველი,
და ვითხოვთ: სხვებმაც-ის დაგვახვედრონ!

ვ. რუხაძე.

დაუგეგმავი ლექსი.

(სახსოვრად ვალოდიას)

შენს ალბომში ყველა მუზებს მოუყრიათ თავი,
და საცოდავ აპოლონისთვის გაუძვრიათ ტყავი,
სადაც იყო და არ იყო სისულელის ბოდვა,
ყველა იქ ჩაუნთხევიათ, როგორც ძველი ცოდვა...

მე რა გითხრა, და გიმღერო ჩემო მეგობარო,
რომ ამ ულვთო სიმღერისგან გიხსნა, მოგეხმარო?
გირჩევ მხოლოდ: შრომა, ბრძოლა, ძმობა, სიყვარული—
მიზნად გრწამდეს, თუ გსურს ჰპოვო ქვეყნად სიხარული!

როგორც მონას, ნუ მოგხიბლავს ფული და ქონება,—
რადგან ფულზე მაღალია აზრი და გონება
და სრულ—ყოფას თუ დაეძებ, მხოლოდ მაშინ ნახავ,
თუ დევიზათ, პატიოსან შრომას დაისახავ.

ეს სოფელი უკუღმართად არის აგებული,
მაგრამ მუდამ ბოროტება რჩება წაგებული,
ის-კი, ვინც რომ შემეცნებით ჰპოვობს აზრთა შვებას,
თავის თავში დაიმკვიდრებს სრულ ქმნილ უკვდავებას!

შენ თუმც ძმაო სხვა გზისა ხარ, მაგრამ რადა ჰგონებ,
რომ სიკეთე—სათნოებას ვერვის ჩააგონებ?
არა! გქონდეს ვაჟრის ხელი, მაგრამ სათნო გული
და მარადის შენ ჰყვაოდეს წმინდა სიყვარული!

და როდესაც, ჯერ ჰაბუკი, განვლი ეკლიან გზას
მაგრამ მაინც არ უმუხთლებ შენს დაჩაგრულ ძმასა,
მაშინ მოვალ და გიმღერებ უკვდავების ხმას,
და გაიგებ ახალ—ყოფნის ახალ გამოცანას!

† ნ. ჩხიკვაძე.

1918 წ.

ბედი პოეტის

(გალაკტიონს).

საქართველოში ბედი პოეტის
გასაკვირია და საოცარი.
მას უწყვეტი ყოფა მოელის,
დღიურ ზრუნვაში ფიქრთა სამარე.
და აქ პოეტი რჩება ქართველად,
თანაგრძნობისთვის ძმასთან არ მიდის.
ილტვის, პირიქით, ფიქრთ გასართველად,
ვით ყრმა ყაზახის, მწირი მთაწმინდის...
არის სიცოცხლე მარტოობაში—
და შვება ჩვენი ტანჯვის ემბაზში.
სილამაზეა სულის ლტოლვაში
და გამარჯვება თვით წამებაში...

იასამანი.

16 იანვ. 1922 წ. ტფილისი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

,,ლექსი ანდერძიდან‘‘.

ჩემს პროცესიას ამშვენებდეს **გალაკტიონი**
გვარით—**ტაბიძე** და ტიტულით მეფე-მგოსანი.
მის ლექსთა თქმაზე ქვითინებდეს ძველი სიონი
და მწუხარებით დაიბუროს მზე სხივოსანი.

1921

გიორგი ქუჩიშვილი.

გალაკტიონ ტაბიძეს.

მოგესალმები პოეზიის დიდო გრიგალო,
გაცისკროვნდება საქართველო შენის ხსენებით;
დგეხარ ისე, ვით თვალუწვდენი კლდენი პიტალო,
მიექანები ზეცისაკენ „ლურჯა ცხენებით“.

იფრინე ლაღად... გადალახე ვარსკვლავთ კრებული,
ახალი ქვეყნის მოგვასმინე ჰანგი მზიური,
შენი სახელი უკვდავებას, ზიარებული,
მარად იქნება მაღალი და ტიტანიური.

ლ. ძიძიგური.

1922 წ. ივნისის 19.

გალაკტიონ ტაბიძეს.

დროს მოსაკლავად სახლიდან გარეთ!
შენ ხიდეებზე მიდიხარ კენტად,
ნერვიულ სახეს ჩვენ უნდა ვენდოთ,
მერის ხსენება გატირებს მწარედ.

შენი გვირგვინი მგოსნებმაც ვხახეთ
ცოდვილი ხელით რომ გაგიმეტეს,
მაგრამ მფარველი მრავალ იმედის
მრავალი დარდი გულში ჩამარხე.

შენ მოიტანე შავი წიგნები,
არარაობით სამყარო გზარავს
ჩვენთვის ძვირფასი მუდამ იქნები—
დაგდაფნავთ ისე, როგორც არავის!

ქნარი.

ენტუზიაზმი.

დამზეურდა ზვირთთა ლები
ქრება, დნება მური
ახავერდდა სიმთა ხმები,
ცეკვავს ქიანური
დაცვარნამდა ვარდის კონა,
უნაზესი კონა,
შავი თეთრსა დაემონა:
ხაროზს იუნონა.
ფერად ფერის პერსპექტივა
ვით უდრეკი სვეტი
სდგას და მტრულად ვერვინ მივა
თვითონ ღმერთის მეტი
ერთხელც იყო: დაიქექა
ამას აღარ გვანდა
სხივთა რაშის ფეხთა თექა
გაქან-გამოქანდა.

სანდრო რიმანელი.

ფანტასმაგორია.

მოხუცდა ყოფნა, აღარ არის იგი ყამირი.
დაძველდა სიტყვა ერთნაირი ამეტყველებით,
გზა მოიქურვა პირბადიან მშხამავ გველებით.
იმზადებს თოკებს დასახრჩობი ამირთ ამირი.
ღამე მოელის უზარმაზარ ფრთიან ვამპირებს:
იწყება როკვა ცეცხლიანი მთების ენების,
უფსკრული ფარავს იმედიან დღის გათენებას
და ქარტეხილი დაწყნარებას აღარ აპირებს.
გრძელი ყოფობა გადაყლაპავს ბევრ საუკუნეს:
გადაშლილია მილიონი წლების მითები:
იეროგლიფი, პირამიდა და სემიტები
ქამთა გარდაცვლის შირიადებს დააგუგუნებს.
მარსი, ვენერა და მნათობთა შორი კრებული
გადაქცეული გამოუცნობ ამოცანებათ,
მზის დიდებული, განუწყვეტი ამობრძანება
და დედამიწა და დარვინი ჩაფიქრებული.
ბნელით მოცულა ამ დიადი ქასის დაწყება
და ეს საკითხი კოსმიური და უშველები,
ნაკიდობნევი გონიერი არსის ხელებით.
ნისლს მოიფარებს და უფსკრულში გადაეშვება...
21/IX 22 წ.

ადონისი.

პრელუდიები

რიყრაჟი თითებს ვიოლინს დაკრავს
ცა ერითმება ფიქრთა ლიანებს
ბობოქარ ზღვაში ავუშვებ აფრას
თუ შენი ნავი დაიგვიანებს.
მაგრამ სიცოცხლის ჭრაქი თუ ჩაქრეს
და გამიტაცოს ჰარონმა შორა
მაშინ მიტირე ვით მელეაგრა
სტიროდა თავის ჰელიოდორას.

შენ იმ გზით წახვალ.. მე ამ გზით... ასე...
წინლტოლვის სურვილს ნუ დამაყვედრი
და თუ კვლავ შევხვდით ცხოვრების გზაზე
ჩვენც შევირიგოთ ჩვენ-ჩვენი ხვედრი.
თუ დამეწევი შენგან წინ წასულს
არ დაიბნევი არ შეფერხდები
დაგალგამ გვირგვინს დაფნისგან დაწნულს
და ჯვარს გადაგვწერს თვითონ ღმერთები.

საფო მგელაძე.

უცხო ჩვენებას.

შენ გამოაპობ მწუხრის სალამოს
ვარსკვლავთ ციმციმით და ანარეკლით:
გადმიშლი ყოფნას დაუსაბამოს
და გზას მიჩვენებ მოცულს ნარ-ეკლით...

ლტოლვით აღსავსეს შორით მიხმობენ
შენი ლეჩაქის ჭრელი ფოჩები,
მაგრამ ღრიალით გზას დამიხშობენ
სისხლში მოსვრილი ოჩო-კოჩები.

დაუწყნარებლად ამიშლის დარდებს
ღრიალი მდევთა მთელი თემისა —
შიგ შუა ტვინში გაინავარდებს
შავი მახვილი პოლითემისა...

ცივ სარეცელზე ღამით მეტის-მეტ
მტანჯავს, მაწამებს ფიქრი, ანთება...
და ამ ტანჯვაში მოამეტისტე
მე შენი სახე მომელანდება.

ს. ურუშაძე.

მ ა ვ რ ა.

I. ძიება.

ვუხმობ შენს სახელს, ვეძებ შენს სახეს
შვებას გულისას, სულის ორეულს,
მივდევ შენს ლანდებს, გიწოდებ კვლავ ხელს.
გეტრფი, გაღმერთებ ძვირფას შორეულს.
დღე მეჩვენება ღამის სიზმრათ
და სიზმარეთი მგონია გლოვა.
ნეტავ შენს სულში მამყოფა, მავრა,
ნეტავ შენს გულთან დამაახლოვა.

II. აგონია ბუხართან.

ზამთრის ღამეში ავადმყოფი და შეუძლები
ბუხრის ნაპირთან მარტო ვზივარ მწუხარი სკამზე
და ჩემს სხეულში სათითაოდ სტირიან ძვლები,
სტირიან ძვლები შენს სიშორეს, ჩემო მზეთა-მზე.
ჩემს მარტოობას არ ელირსა მზის ელვარება
და მდუმარ მინებს მხოლოდ არხევს ფრთით ცივი ქარი;
იყო ზღაპარი: ყრმობა, შვება და შეყვარება
და ახლა მკივა: სიცოცხლის ცამ დახურა კარი.
ო მავრა, მავრა! როგორც ზეცას ღრუბლის კავები
ისე მიბურავს მიმწუხრულ თვალს შენი ხსენება.
კვლავ მაგონდება სიჭაბუკის ნაიგავები:
შენთვის სიცოცხლე, შენთან ყოფნა და განსვენება.
მე მკივა... ღვინო, ღვინო მალე! ღვინო მსახურო!
ო რა მწუხარეთ, რა მწუხარეთ ზუზუნებს ქარი
მე მკივა, გესმის!.. მკივა! კარი ისევ დახურე!
იყო სიზმარი... ვარ სიზმარი, ქრება სიზმარი...

ბათომი.

სიმონ წვეული.

„სალამოს ლოცვები"-დან

სადგურში ვარდევ მგზავრებს დაზვირთულს,
შენს მობრძანებას ზარი მაგონებს,
მაგრამ ვღიმულობ სევდით დატვირთულს
შენს გამოგზავნილს სავსე ვაგონებს.

ისე ჩუმი ხარ ჩემს წერილებზე,
ვით ორ საათზე ღამით ტფილისი,
შენ არ გაწუხებს ჩემს ტკივილებზე
არც სიბრალული, — არც სინდისი.

ი. ხინველი.

ალზითრა

კახეთში დაწერილი ლექსები.

I.

შავმა ნისლმა დანისლა
მთები დაღესტანისა,
აიმართენ კოშკები
ცისა და ნესტანისა.

გახსოვს? ტოტი ქარისა
აქანებდა მთვარესა...
ნეტა ეხლა სადა ხარ
და რომელსა მხარესა"

მგლოვიარე ბინდებით
იბურება ყვარელი
ვაზით და სამინდებით
მიდის გზა საყვარელი.

სჩანს შორეულ ჩრდილების
კიდეებზე მონთება
და ომ-გადახდილების
ოხვრა მომაგონდება.

შავმა ნისლმა დანისლა
მთები დაღესტანისა
ეცემიან კოშკები
ცისა და ნესტანისა.

II.

ეს მშობლიური ქარია
ეს სოფელია მძინარე
არ ვიცი რად მიხარია
ვაზი, ყანები, მდინარე.

დღეშ ნისლი შემოიხვია
გზაც სიარულმა დალია
ის — ძველისძველი ციხეა.
იქ კიდევ წინანდალია.

წინანდალს ვაზი აშვენებს
ახმეტას — ვაშლი წითელი
როგორ რთავს, როგორ აშენებს
აკიდოების მკიდელი.

იქ ტყეა მთვარით ქსოვილი
ვით ლოენგრინეს სიზმარი
ლაჟვარდით გადათოვილი
და ვერცხლით ნათილისმარი.

III.

შუქი გაიშალა
წყალი დაითვერა
სიო დაიბერა
ჩალა გაიჩალა.

სიზმარს აზარია
ველი შენათერი.
ეხლა ყველაფერი
ოქროს ზღაპარია.

არც ხმა, არც ჩურჩული
ბინა — მინაგნები
თვალებ — დალურჯული
თრთიან იალქნები.

ძილი მეგონება
უცებ ქაოსიდან
მთვარემ ამოზიდა
ლურჯი მოგონება.

გალაკტიონ ტაბიძე.

აგვისტო. 1922 წ.

განელებული ლეგენდა.

გადაეკიდა ცეცხლი,
ფიქრების მოაჯირებს.
იპოვეს ოქრო ვეცხლი:
ველარ გაუძლეს ჭირებს,
გატეხეს ოქროს ქალი,
შებილწეს ხატი მამის,
დაეცა... დაეჯახა...
დაეცა მსხვერპლი სამის...
და სამუმს მისცა აფრად,
სასახლის წმინდა ფერფლი,
ამ ადგილს ჩაესაფრა
სულების წმიდა მსხვერპლი.
და როგორც ერთი სული
იხრჩობენ ყველა თავებს...
საღამო გადასული
ლეგენდას დაამთავრებს,
მოფრინდა ასე სწრაფად
ცეცხლის ქრომბელი რიზში.
სასახლეს დაეწაფა...

ირაკლი ყანჩელი.

1921

ძღვნად გალაკტიონ ტაბიძეს

არ შემიძლია ორიოდე სიტყვა არ ვუძღვნა „ლურჯა ცხენების“ და „მე და ღამის“ მგოსანს. მიუხედავად იმისა, რომ უკანასკნელს ათეულ წლებში გამოსულ მგოსანთა და ახალგაზრდა კალმოსანთა შორის გამგონე ძალიან ცოტაა (იმიტომ, რომ ასეთია თვისება რევოლიუციონური ხანისა).— ერთხელ კიდევ უნდა ვსთქვა ის, რაც არა ერთხელ მითქვამს: ხელოვნება არის ერთ-ერთი საშუალებათაგანი ხალხთა ურთიერთობისა. ხელოვნება უნდა ემსახურებოდეს თითოეული ჩვენთაგანის დაახლოებას, ერთმანეთის ჭირისა და ლხინის გაზიარებას, გულისთქმის გაფაქიზებას და ნებისყოფის განმტკიცებას. ხელოვნებამ უნდა მოჰკლას მხეცი კაცში და აამაღლოს, გაღმერთოს განკაცებული იგი ადამიანი; ხელოვნება იგივე მეცნიერებაა, მაგრამ მეცნიერება არა მშრალი, მათემატიკურისა და სტატისტიკური ფორმულებით აჭრელებული, არამედ, ხელოვნება არის მეცნიერება აგებული გრძნობათა შადრევანობაზე და ამოხატული წმინდა სულთასწრაფვის მარადისობაზე. უმაღლესი სახება ხელოვნებისა არის პოეზია, საზოგადოთ, და მგოსნობა კერძოდ. პოეზია არის ფსალმუნება ამაღლებული სულისა და ღვთაებრივი ქვენა გრძნობათაგან განწმენდილი გულისა. პოეზია არის მსხვერპლი შეწირული კაცთმოყვარეობის საკურთხეველზე და ზვარაკი, უკვდავების ტაძრად მიყვანილი. პოეზია არის სიყვარულისა და სათნოების ცეცხლზე დამწვარი ცრემლი და მწუხარება. პოეზია არის მალამო წყლულებისა და ამოხშობა ყოველგვარი ბოროტებისა. პოეზია ღმერთ-კაცობაა, სისხლის მსმელთა და მტაცებელთა ხელფეხის შეკვრაა. პოეზია სიმია უკვდავებისა და ჩანგია მოძმეთათვის თავგანწირვისა. ასეთია ჩემი საზომი პოეტისათვის, რომელთა რაოდენობა ჩვენში დღეს ბევრზე ბევრეულია და უამრავზე უამრავესია, მაგრამ რომელ საზომსაც მხოლოდ გალაკტიონ ტაბიძე და კიდევ ერთი ორი თუ ამართლებს... გალაკტიონ ტაბიძე მე მაგონებს ხეხილთა შორის განმარტოებით მდგარ ძეწნას, საოცნებოთ რომ იწვევს ხოლმე ადამიანს, აშორებს რა ყოველგვარ სიგლახეს და მიწიერ ჭუჭყიანობას.

მაშ, გიყვარდეთ და გაუფრთხილდით ოცნების ამ წყაროს თუ არ გინდათ მსხვერპლი შეიქმნეთ დაწყევლილი დღის სიცხადისა!

ია ეკალაძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გალაკტიონ ტაბიძე*).

...იანვარში 1915 წ., როცა აკაკი გარდაიცვალა, სულ ახალგაზრდა მგოსანმა ჩემს ჟურნალ „განთიადში დასტამბა ერიად შესანიშნავი ლექსი „აკაკის გარდაცვალების გამო. ამ ძლიერს და დიდი ენტუზიაზმით აღსავსე ლექსში, რომელიც თავიდან ბოლომდი ერთიანი სიცოცხლე, გრაცია, გრძნობა და აზრია, მგოსანი გალაკტიონ ტაბიძე ანუგეშებდა ამ დიდი ეროვნული უბედურებით გულმოკლულ ქართველობას, რომ აკაკიმ

უცვლელი უკდავება ირგვლივ დაამყარა..
საქართველო! ის აკაკი
არ მომკვდარა, არა!.. და სხვ.

რუსეთის დიდმა რევოლიუციამ ფეოდალიზმი ძირფესვიანად ამოაგდო და ამ გარემოებასთან ერთად სოფელსაც უნდა საქართველოში დაეკარგა ჰეგემონია და პირველ ადგილზე დამდგარიყო ქალაქი... ლიტერატურასაც ქალაქი დაეუფლა. ეს მთელი ეპოქაა დღეს ჩვენში და ამ ეპოქის ფილოსოფოსი, მიუცილებლად, უნდა დაბადოს სალიტერატურო კრიტიკამ... ჯერ ქართულ ლირიკაში პირველი მერცხალი ასეთი ახალი ლიტერატურისა შეიქნა გალაქტიონ ტაბიძე და ამაშია მისი განსაკუთრებული ინდივიდუალური მნიშვნელობა. ამის უტყუარი საბუთია მისი ლექსების მეორე წიგნი. აქ სრულიად განსხვავებულია მგოსნის რიტმიც, რითმაც, სტილიც, წერის მანერაც, გრძნობა და აზრიც. კარგ გუნება ე მოყავხართ პოეტის მღელვარე, დაუცხრომელ გრძნობათა აღმაფრენას და გულწრფელობას, საკუთარი ტემპერამენტით განცდათა სიტურფეს, რითმათა მრავალგვარობასა და მშვენიერების, სალიტერატურო ფორმათა ნაირნაირობას და სილამაზეს, ლექსთა მუსიკალობასა და სინაზე-სინარნარეს... ამ ლექსებში გალაკტიონ ტაბიძე — ნამდვილი და ჭეშმარიტი იმპრესიონისტია.

სად შეუძლია დღეინდელი ეპოქის მგოსანს, რომელიც ცხოვრებამ მწარე ყოფაში ჩააგდო, დიდხანს შეჩერდეს ერთ აზრზე, ერთ გრძნობაზე და ერთი და იგივე შთაბეჭდილება აგუნდაოს. დღეინდელ ცხოვრებაში ქარიშხალივით მიქრის და მიფრენს პოეტის მიერ ნახული და განცდილი სანახაობა, სურათები, შთაბეჭდილებანი. მგოსანი ვერც ასწრებს საფუძვლიანათ, ასეთი პოეზია, დაბადა ჩვენი დიდი ქალაქის აზვირთებულმა, აჭრელებულმა ცხოვრების ნაირნაირობამა და გამწარებამ..

ახლანდელ ქართველ მგოსანს არცა სცალია შთაბეჭდილებასა და გრძნობათა დიდის მხატვრობით და პოემებით გამოთქმას დაუწვრილმანდეს. პოეტმა ერთ საათში, ან უკეთა ვთქვათ, ერთი წამში რამდენიმე შთაბეჭდილება მიიღო და ეს შთაბეჭდილებანიც ელვის სისწრაფით გაქრენ და ადგილი დაუთმეს ახალ-ახალ სხვა სანახაობას, სხვა სახე სურათებს... დღევანდელი პოეტიც, ამ ჟამად ვთქვათ, გალაკტიონიც მიყვება ამათ და სწერს ნაწყვეტებს, მსუბუქი და ცელქი ნიავათ, მძივებათ ასხმულ და დაუსრულებელ, მოკლე-მოკლე შთაბეჭდილებებს. ესაა ძებნის გზა: რამდენათ მართალი, მიხვედრილად უტყუარი გამოვლენ მის მიერ განცდილი შთაბეჭდილებანი? პოეტს უნდა დახატოს ის, რაც ნახა ამ წამში, რაც თვით განიცადა და ხელოვნურად დახატოს საგანი შთაბეჭდილება, სწორი, ნამდვილ ისეთი, ამისთვის როგორიც არის განცდილიც საგანი პსიხოლოგიურად. დღეინდელი მგოსანი — იმპრესიონისტი ასე ფიქრობს, ასე წვალობს, ა დარდობს...

გალაკტიონ ტაბიძისთვის მის საკუთარ, ინდივიდუალურ შთაბეჭდილებებს, გრძნობებსა და განცდათა საკუთარს ილუზიებს აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა. აი მაგალითად პოეტმა რევოლიუციის დროს ნახა პეტროგრადი. თქვენა გგონიათ მან მიაქცია ყურადღება რაიმე ისტორიულს ან თანამედროვე პოლიტიკურ პეტერბურღისას? აი, თქვენ თვით წაიკითხეთ (გვ. 109) თუ რაზე სწერს პოეტი და ლამაზათაც სწერს. მე კი ადგილის ეკონომიისათვის ამ ლექსს აქ არ მოვიყვან.

გალაკტიონ ტაბაძის ლაზათიანი სტილი და აშფოთებული სული მშვენიერი. ნაზი ლირიზმით გადატანილია ჩვენი ქვეყნის დედაქალაქის ტფილისზედ, რომელსაც ბედმა არგუნა საქართველოს პარიზათ იქცეს. დიადი მგოსნების, ნ. ბარათაშვილის და აკაკის შემდეგ, კლასიკურმა მთაწმინდამ კიდევ შესძლო გალაკტიონის ლამაზ ლირიკაში გალვიძება — „მთაწმინდა მთვარეში“ (გვ. 54) ნერვებ დაქანცულ მგოსანს დედა-ქალაქის გაჩირაღდნებულ თეატრში ხშირად მოაგონდება საქართველოს სოფლებიც... არაგვი (გვ. 80).

ხანდახან კი ჩვენი მგოსანი ქალაქის სასახლეებიდან მიეშურება უმანკო ჩასახების მამათა სავანისაკენ.. სიონის კრებისაკენ მიეშურება და თვალწინ დაეხატება მას მშვენიერ ყვავილებში ჩაფლული სოფელი.

როტოებში ავობს ბებერი ქარი,
ყვავილთა ჯარი ფიქრით ბანაობს,
ტყდება, ნანაობს ეთერი ჩქარი,
ნანაობს ქარი და მიქანაობს...
(„ატმის ყვავილები“ გვ. 37).

რა მშვენიერებაა! აქ რითმები შიგ შუა სტრიქონების გულშიაც არის...

მშვენიერია ლექსები: პირიმზე, შარმარილო, ის, ლურჯა ცხენები, თოვლი და სხვა. გალაკტიონ ტაბიძემ ამ ლექსებით ჩვენში შექმნა საკუთარი, ინდივიდუალური ესთეტიკა. და თუმცა პოეტს „ბედით დაწყევლილ გზაზე სიკვდილის ლანდი მოეჩვენება, მარა მან იცის ფასი სიცოცხლისა, მოდერნისტივით სიკვდილს ჰიმნს არ უგალობს და გულმხიარული მღერის:

ამაღლდი, სულო, თეთრ აკლდამაზე,
მშვენიერების ლექსით მქებელი...
დღეს ყველგან მზეა და სილამაზე
სიკვდილთან შენი შემრიგებელი!!.

ბოლოს ნება მიბოძეთ გალაკტიონ ტაბიძის ლირიკის მოკლე კრიტიკული დახისიათება დავასრულო ერთი უმშვენიერესი მისი ლექსის აქ მოტანით (აკაკის ლანდი, გვ. 67) ლექსი დაწერილია 8 წლის წინად

*) ამოღებულია ლაუბეჭდავი სტატიიდან „გალაკტიონ ტაბიძე“.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მდუმარე მხარეს შორი მთებისას,
დახარის ღამე და ანდამანტი.
იქ როგორც ლანდი მწუხარებისა
გამოჩნდა მაღალ პოეტის ლანდი!
თეთრი ჭაღარით მოსილი თმები
ელავდა ელვის ელვაც ციმციმით.
და მოხიბლული იყო მთიები
დიდებულ სახის ღვთაებრივ ღიმით.
მძიმე და დაღლილ ფეხის ხმას გრძნობდა
ნელი-ნელ მსვლელი ღრუბელი ჩუმი,
და მოძრაობდა ღამის მნათობთა
აღელვებული ელიზიუმი.
გრძნობდა ჯთანაბარ მოახლოებას
გაცვიფრებული დიადი მთები,
შეუცნობ-ხშირი შრიალით შეკრთა
მშობლიური ტყის მწვანე ზვირთები.
მაშინ ბავშვივით მიჩუმდა შქერი.
შეწყდა მდინარეთ ზვირთების მღერა.
მხოლოდ გრიალმა გზა მრავალფერი
და საიდუმლო შუქით შემოსა
მიწყნარებული გზა იშვიათი:
ჩუმად. დაღლილი სანთლებით მოდის
მწუხარე ლანდი... მაღალი ლანდი.
ოჰ! ასეთია დღეს განსაცდელი
და არ დაგვეტოვებს პოეტი ობლად,
რომ არ აანთოს ისევ სანთელი
დავიწყებული ხატის მახლობლად.
იქნება ჩვენთვის, იქნება ჩვენში,
იქნება ჩვენთან მარად და მარად!
ჩვენის სიზმრების სიდიადეში
ჩვენი ფიქრების ლურჯ ნიავ-ქარად.
არ მოგვაკლებს მადლს და შუქს უსიტყვოს
მისი, პოეტის მაღლით ანთება.
კურთხეულ იყოს, კურთხეულ იყოს.
კურთხეულ იყოს ეს მოლანდება...

ხომლელი.

ვასილ ბარნოვი

„რა კარგია სიცოცხლე, რა ტკბილია არსებობა, რა მშვენიერია ეს ქვეყანა“ — აი ის აზრი, რომელიც გატარებულია ვას. ბარნოვის ყველა ნაწერებში. „რა ლამაზად შეუქმნია ეს ქვეყანა განგებას“ აი ის ტკბილი და ნაზი განცდა რომელიც უხვად გაბნეულია მწერლის ლამაზ, ხორც-შესხმულ აღმოსავლეთურ წარმართულ შემოქმედებაში.

„რა ძალიან მომწონს ხორცის მშვენიერება“, „მშვენიერება უძვირესი ნიჭია ამ ქვეყნად, ყოველივე ხარისხს აღემატება იგი“ — აი ის ურყევი რწმენა, რომელიც ასაზრდოებს მხატვრის მსოფლ-მხედველობას. „ეს ქვეყანა კარგია, ნათელი და აზრიანი“ — აი მისი სიცოცხლე — არსებობის ფილოსოფია!

ამ წვრილ ფრაზებიდანაც სჩანს, რომ ვ. ბარნოვი თვისი რწმენა-მოქმედებით ელლინია, კლასიკოსია, წარმართია: სიმშვენიერის. შენივთებულ სიმშვენიერის — მომღერალია!

არსთა სილამაზე-სიმშვენიერის და არსებობის სიტკბოების სიმღერით დაიწყო მან თვისი შემოქმედება (იხ. „სოკო, სოკო!“) და დღესაც, როდესაც ადამიანმა დაჰკარგა მოსვენება, სულის სიმშვიდე, გადაეჩვია სიმშვენიერით უანგაროთ დატკბობას, როდესაც იგი ანგარება — შეძენის ჟინით არის შეპყრობილი და არ ამჩნევს — ცხოვრების სატანა-მეფისტოფელს, თუ როგორ ქაქანით მიყავს იგი სამარისკენ და იქ კი შემზარავ ხარხარს დააყრის თავს, — დღესაც ვ. ბარნოვი დაჟინებით მოითხოვს, არავინ შეგუბოს ადამიანისაკენ მოჩანჩქარე ნაკადი ლხენისა („საფლავის ქვაზე“); გვარწმუნებს, რომ ხილვა უებრო მშვენიერებისა დაუშრეტელს სიხარულსბადებს ადამიანის გულში („სევდის საგუბარი“); რომ ადამიანი უნდა დასტკბეს არსებობით — ამ უძვირფასეს განძით; იგი უნდა შეტრფოდეს ცას და ქვეყანას, უნდა შეფრიფინებდეს მზის სხივებს და ილოცავდეს ტურფა შემკულ სამყაროს („საფლავის ქვაზე“).

ვ. ბარნოვის შეურყეველი რწმენაა, რომ ბუნების ამოძრავებული საიდუმლო ძალები აფერადოვნებს ადამიანებსაც, გაახალისებს, აგრძნობინებს სიცოცხლის დენას და წაასწრაფებს უშრეტ წყაროსკენ არსებობისა. „საკვირველიც იქნებოდა, გატაცებით ამბობს მწერალი, რომ ამ უზარ-მაზარ დუნიაზე ცხოვრების გარეშე მოუწყვეტელ ოკეანეში, რომელსამე ქმნილებას, თუნდაც მახინჯს და უსახოს, არა ჰქონდეს თვისი შესაბამი ადგილი და საქანი!“ („ყვავილები“). ან რად არ უნდა მოწყვიტოს ადამიანმა ცხოვრების ყვავილი? განა მეორად გაჩნდება ამ ქვეყნად? ადამიანი ყოველთვის უნდა ცდილობდეს ჩაება ცხოვრების ტკბილ სიმღერაში და მწყობრ რხევა-ცეკვაში სხვა ქმნილებასთან ერთად. რაც გინდ გასაჭირში ჩავარდეს იგი, რაც გინდ არ დაასახიჩროს და არ დაჰქოლოს ბედმა, ადამიანს მაინც არ შეუძლია შორიდგან უმზიროს ცხოვრებას, როგორ დანავარდობენ სიცოცხლის ყვავილოვან წალკოტში სხვები: მას ყოველთვის ენანება გაშორდეს ცხოვრებას. მოსთაკალოს თვისი სიცოცხლის ყვავილები. მახინჯი ბუნების გერიც ჰპოულობს საკუთარ ბილიკს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცხოვრებისას. თავისებურ სიტკბოებას არსებობისას, ვინაიდან დამბადებელს ისე უხვად აქვს თვისი კალთა ბუნებაში დაბერტყილი, რომ არავინ გადარჩება უნუგეშოდ, მთლად უნამცეცოდ...

აი მხნე და ლაზათიანი ცხოვრება — არსებობის ფილოსოფია ვ. ბარნოვისა! ეს ფილოსოფია, რასაკვირველია, არ არის ძველი და ახალი ეპიკურელების უსაზღვრო, უმიზნო და ქვე-ხორცულ ვნებათა ჭარბათ დაკმაყოფილების ქადაგება. მწერალი იდეიური ოპტიმისტია, ცხოვრებასთან შერიგების, სულ-ხორცის, ჰარმონიის, ჰარმონიის, გრძნობა-გონების შეხმატკბილების ფილოსოფოს-ლირიკოსია. ეს ლამაზი და ტკბილ შინაარსიანი ფილოსოფია ავტორს შემდეგ მკვეთრ, მოელვარე და ფერადოვან ფრაზებში აქვს გახვეული: „რა ძალიან მომწონს ხორცის მშვენება! რატომ არ ვაქებ! ნივთიერი ვარ ხორციელი, ხვთით ჯერ დედა-მიწაზე მიდგა ფეხი და თაყვანსა ვცემ ნივთში მომწყვდეულ უკვდავ სიცოცხლეს. სულო! სული! რა იცით, რომ სული იგივე ხორცი არ არის, მხოლოდ წმინდა, განსპეტაკებული, გამშვენებული, ნათელ-ქმნილი?“ ასეთი აღზნებული თაყვანისცემა გამშვენებულ, ნათელქმნილ სულ-ხორცისა ვ. ბარნოვს ანათესავებს ელლინთა უკვდავ წარმართ ფილოსოფოსებს და მხატვრებს.

ჩვენი მწერალი, როგორც წარმართ-კლასიკოსი ჰომიროსი და ჩვენი მთის არწივი ვაჟა, ბუნებას აცოცხლებს, აადამიანებს, თავისებურ მგრძნობიარებით აჯილდოვებს. ყოველივე ქმნილება, მხატვრის წარმოდგენით, უსულოა იგი, თუ სულიერი, გრძნობს მისდამი მონიჭებულს არსებობის სიკეთეს, ნეტარებას ამ სიკეთით: მაგ., მცენარე შეტრფის და შეჰხარის ცხოველ-მყოფელ მზეს, მისკენ იწვდის ტოტებს, მისკენ მიილტვის მთელი თვისისი არსებით; იგი დაჰხარის ჩახჩახა ნაკადს და მადლობითა სვამს მაცოცხლებელ ნამს, იგი სურვილით გადუხსნის გულს უცხოთ შეკაზმულ ჰაერს და ჩუხჩუხებს მის სიწმინდეში („სოკო, სოკო“). აი ახოვან წიფელას ცამდის აღუპყრია ტოტები, ჩაჰკონებია დედა-მიწას ფესვებით და ნეტარებს! შრიალა ფოთლებიც დანატრიან თავს, რომ არსებობენ, რომ თბებიან მზის სხივებზე, რომ სუსთქავენ ტურფად შეზავებულ ჰაერით, რომ სვამენ ზეციურ ნამს. ჟუჟუნა ნიავიც სურვილით ჰკოცნის დედა-მიწას, რომელიც აძლევს საზრდოს ყოველ არსს. აგერ მწყაზარი ირემი, მშვენიერი ქმნილება ხვთისა! ნეკერ-ბალახი, ჰაერი და წყალი სხვა არაფერი უნდა მას, რომ დაამშვენოს ტყე. საზოგადოდ მშვენიერია ქვეყანა.! მზე დიდებულად მისცურავს ლაჟვარდ ცის კამარაზე და განმაცოცხლებელ ნათელს ჰფენს სამყაროს: დედა-მიწის გადაშლილ გულ-მკერდზე აღმოცენებულა ყოველივე მდელო, ხასხასი და მოქარგულა იგი სურნელოვან ყვავილებით.

ფრინველთა გუნდი შესწირავს ქებას ზეცას, ხოლო ქვე-დედამიწას; მოჩუხჩუხე ნაკადები მიიტყვიან და მიიმღერიან დიდებას გამჩენისასა („კერძო ბედზე“) დიახ, მშვენიერი და მომხიბლავია ბუნება, მაგრამ ვ. ბარნოვის აზრით, მაინც, შედარებით, ძლიერ ცოტა მშვენიერება დაუტანებია შემოქმედს დედამიწისათვის, სიტურფე მხოლოდ დაუსხურებია მისთვის და თითეულს უსულ-ქმნილებას ცვარი რომ თუ ატყვია იმ ციური სიტურფისა.

ვ. ბარნოვის აზრით, სილამაზე — სიმშვენიერე მხოლოდ ადამიანშია განხორციელებული: ადამიანზე ლამაზი და მომხიბლავი არა არს რა დედა-მიწაზე: ხატობა ხვთისა, განსაკუთრებით, ადამიანის ხორცშია ჩასახული, ტანშია ჩაქსოვილი. განსაკუთრებული მშვენება გამოკრთის ადამიანში, — ამ გამჩენის ხატებაში. მშვენება იგივე ნათელია შენივთებული, ხორცქმნილი და კაცთა ხანუგეშოთ მოვლინებული ამ ქვეყანაში. იგი ნათელია, თვით საუკუნო ნათლისაგან გამოსული და ჩვენდა სალხენად წარმოგზავნილი. მშვენიერების თაყვანისცემა და მისდამი მისწრაფება ერთი გზათაგანია კაცთა ნათესაობის გაუმჯობესებისა და ბედნიერებისა. ამრავლე მშვენიერება და გაუმჯობესდება კაცთა მოდგმა, განათლდება არსებობის შარავანდელი, მიემატება სიამე. სიმშვენიერეს შეჰხარის და შესტრფის ყოველივე სულდგმული, მისკენ მიისწრაფის მთელი არსი, რომ განსპეკტავდეს, ემზგავსოს, შეუერთდეს შემომქმედს. საზოგადოდ სიმშვენიერე დამტკბობია, მაგრამ განსაკუთრებით იგი გვატკბობს და ცისკენ გვახედებს, როდესაც ადამიანშია განსახიერებული.

მწერლის მოთხრობებში აუარებელი ფერად-ფერადი მასალაა გაბნეული მშვენიერ არსთა უკვდავ სახის გამოსაქანდაკებლად. ჩვენ აქ ამოვკრეფთ ზოგიერთ ამ პოეტურ მარგალიტებს.

მშვენიერების სიმბოლოა სარო-ტანიანი, მოხდენილად ნაგები, მხარ-ბეჭ გაშლილი, ფუჩფუჩი, მყაზარით სავსე შახი ქინქლილივით ჰაბუკი; მის ჯანმრთელ და ლამაზ სხეულში სიტურფე და სიმამაცეა შენივთებული („ქუდ-ბედიანი“).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

არსთა სიმშვენიერის ემბლემაა სახე ჯადოსნური ქალწულისა: მისი თეთრ-ყირიმზათ გამომჭირვალი სახე ირგვლივ სატურფის სხივებს აფრქვევს; ნაზ კან ქვეშ ჯერ დაუდუღებელი სისხლი სჩქეფს, ნაზ-წკრიალა ხმა საალერსო სიტყვებისთვისაა გაჩენილი; სავსე მკლავები და ბროლის თითები გადასახვევად ემზადებიან; ტურფის კილოიანი დიდრონი, ჟუჟუნა თვალების ფსკერზე ცისარტყელად ალიმციმებულა გრძნობის ნასახი, როგორც რამ სხივთა ნატეხი ანკარა საგუბარში („სევდის საგუბარი“).

მშვენიერთა ხელმწიფის მთელს არსებას ძლიერად სცემს სიცოცხლის ტალღა, სდუღს, ღელავს, მხურვალე ნაშხეფს აფრქვევს გარშემო და გაგიჟებამდის მიყავს ამ შხეფებით ნაპკურევი ქაბუკი.

დარწმუნებული ვართ, რომ ეს სიცოცხლით მფშვინავი და აღგზნებული სახე მშვენიერის ქალწულისა, ბარნოვის ლაღი ფანტაზიით შემქნილი, ეს ქებათაქება და ჰიმნი ხორცის სიმშვენიერისა უსულგულო მორალისტ-მქადაგებელთ და განყენებულ-აბსტრაქტულ მშვენიერების თეორეტიკოსებს ქვენა გრძნობათა აშლილ და სქესობრივ ინსტიქტების გამღიზიანებელ თვისებად მოეჩვენებად. მართლაც, ბევრს ტრადიციული აზროვნების ზედგავლენით მშვენიერება ისეთი რამ განყენებულ და უსისხლხორცოდ წარმოუდგენიათ, რომელსაც არ აქვს არც ერთი წყალვარდნი, სადაც მარგალიტებად იშლება ნაკადი ცხოვრებისა, არც ერთი ჩანჩქარი. სადაც დუღს, იბრძვის, ქაფქაფებს, სიცოცხლე. („სევ. საგ.“) მორალისტთა დასამშვიდებლად ჩვენ ვამბობთ, რომ ვ. ბარნოვი, მიუხედავად მისი სიმშვენიერის აღწერის განსაკუთრებულ ხორცშესხმულობისა, ნათელქმნილ, წმიდა სილამაზის მქადაგებელია; იგი იმ ხორცის აპოლოგეტია, რომელსაც მფარველობდა პირველყოფილი, შეურყვნელი, ნორჩი ქრისტიანობა და რომელიც მერე, ვიტყვით ვ. როზანოვის სიტყვით, ქრისტეს მოციქულებმა და შემდეგ წმიდა მამებმა ასკეტიზმის მოწამლულ ჰაერში ჩაახრჩვეს, ჩაჰკლეს. დიდათ ორიგინალ რუს მოაზროვნე როზანოვთან ერთად, ვ. ბარნოვი ინსტიქტიურად მტერია არსებობის მომწამვლელ ბერულ ასკეტიზმისა.

როგორც ვიცით, რუს ფილოსოფოსებს ერთი ჯგუფი. ეგრეთ წოდებული „ბოგოისკატელები“ ამტკიცებენ, რომ ისტორიულმა ეკლესიამ, წმიდა მამებისაგან დაწესებულმა, მოიკლა სიმშვენიერე ხორცისა, სამარცხვინოთ და ცოდვათ ჩასთვალა ალღო გამრავლებისა — ეს უწმიდესი და უფაქიზესი აქტი ადამიანის არსებობისა. ამისათვის ისინი მოითხოვდნენ ხორცს მისცემოდა თავისუფლება, ფართეთ გადაშლილიყო სიცოცხლის ყვავილი, ძირითად აქტს ადამიანის არსებობისა, აქტს არსთა გამრავლებისა უნდა დათმობოდა თვით ეკლესიაში ადგილი და მომხდარიყო ეკლესიის მსახურთა თანდასწრებით და ლოცვა კურთხევით.

როგორც ხედავთ, ასკეტიზმის გულწრფელნი და სამართლიანი უარისმყოფელნი თვითონ მივიდნენ მეორე უკიდურესობამდე: მთლად გააღმერთეს ხორცი და მისი ნიჭი არსთა გამრავლებისა.

ვ. ბარნოვმა კი თავის მხატვრულ თეორიით სინტეზი გაუკეთა ორ უკიდურეს შეხედულებას: იგი თაყვანსა სცემს ხორცს იმდენად, რამდენადაც მასში მომწყვდეულია უკვდავი სიტურფე, ე. ი. იგი ეთაყვანება განსპეტაკებულ, ნათელქმნილ, გამშვენიერებულ ხორცს და არა ვნებით აღსავსე ხორცის ტლანქ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებას. იგი უარსყოფს განყენებულს, მშრალს მცნებას სულზე, ბერ-ასკეტების მტკიცებას, რომ სული და სიმშვენიერე არსებობს გარეშე ხორცისა. „სული, სული! რა იცით, რომ სული იგივე ხორცი არ არის“, ამბობს მწერალი. ამ მხრივ ბარნოვი თავისი მხატვრული შეგნება — ინტუიციით, როგორც ზემოთ ვსთქვით, უფრო ელლინ — კლასიკოსი, წარმართია, ვინემ ისტორიულ ეკლესიის შვილი. იგი თვისი მსოფლმხედველობით უფრო პლატონს ენათესავება, ვინემ იოანე ოქროპირს და იოანე ღვთისმეტყველს.

ვ. ბარნოვი ერთად-ერთი მწერალია ჩვენში, რომელიც ასე ფართოედ, ღრმად და დაჟინებით არკვევს თავის ნაწერებში არსებობის უდიდეს პრობლემებს. ასეთი პრობლემების დასმით, მან შეიტანა ქართულ სიტყვა კაზმულ მწერლობაში ძლიერი ნაკადი ფილოსოფიურ აზრთა დენისა. ეს მისი ფილოსოფიური აზრ-შეხედულობა ბუნებაზე, საზოგადოდ არსებობაზე, რომელიც გაბნეულია მრავალ მის ნაწერებში, შეიძლება შემდეგ მხატვრულ ტეზის-დებულებებში გამოიხატოს: ყოველი არსი, ქმნილება თავისებურად სულდგმულობს, ცოცხლობს, ტკბება არსებობით. ნუ მოუსპობთ მათ სანეტარო არსებობას, შესთხოვს მწერალი ადამიანს. ნუ ატირებთ. იცით როგორ შეჰხარის ივი თავის არსებობას!? ნუ ინებებთ ინებებთ სისხლის მწოვეელ მხეცს... ადამიანო, ნუ თუ არ კმარობ, რომ ხარ, არსებობ, დადიხარ ამ მშვენიერს ქვეყანაზე და შეგიძლია მისი მზერა? გგონია, ეს ცოტაა? განუწყვეტელი ზრუნვა ამაოე-

ბაზე, უაზრო ბრძოლა გიბამს თვალებს, გიშლის დაინახო, რა დიდი ზღვაა ეს ნეტარება? ნუ თუ შენ გული არ გძლება სიხარულით, როცა ხედავ, რომ შენც არსთა ნაწილს შეადგენ, რომ შენც ურევიხარ ქმნილებათა ფერხულში. ნუ თუ არ გინდა სხვებიც დასტკბენ თავისი არსებობით და უმღეროდეთ გული? ნუ თუ არ გენატრება, რომ განუწყვეტლივ იმყოფებოდენ უმწიკვლო არსთა შორის? ბუნების კანონების დასარღვევად შენ, ადამიანო, საშწუხაროთ, მხეცივით აღარ გეკიდება ძლომა, ფლეთ დაუცხრომლად, სრუტავ სისხლს, ისე ბრდღვნი და ხვევამ გარშემო, თითქო ათასი წლის სიცოცხლე მოგკლებოდეს. ისე არ ინდობ არავის, თითქოს დედამიწა შენთვის იყოს დაარსებული. გსურს ყველა სურვილები დაიკმაყოფილო, თითქოს შეიძლებოდეს ნდობის დაოკება. ნდომა ხომ ჭიაკოკონაა, რომელიც უფრო ძლიერდება, რაც მეტს აყრით ჩალაკაჭაჭას. („სოკო. სოკო").

ამ საუცხოვო და ჰუმანიურ აზრთა ლირიზმაში, ამ აღზნებულ სიხარულ-სიბრალულის ჰიმნში ღრმა ფილოსოფიური შეხედულებაა ჩაქსოვილ-ჩაბწნილი. ზოგიერთ დიდათ ორიგინალურ ევროპიელ ფილოსოფოსებთან ერთად ბარნოვი არ თანაუგრძნობს, თითქმის უარყოფს მეცნიერებაში დღესაც კანონად მიღებულს დარვინის თეორიას არსებობისათვის სასტიკ და ულმობელ ბრძოლისას. ბარნოვის აზრით, ძირითადი კანონი არსებობისა უნდა იყოს პრინციპი ურთიერთის დახმარებისა, სხვისთვის თავის განწირვისა, სიბრალულ-შენდობისა: კაცი კაცისთვის მგელი კი არ უნდა იყოს, არამედ თანამგრძნობი შემწე-დამხმარე, ძმა და ამხანაგი.

ევროპაში და ევროპიელებში, სადაც, მიუხედავად, მათის გარეგნული კულტუროსნობისა, არსებობისათვის ბრძოლის ნიადაგზე, ადამიანი ადამიანისათვის მგელი გამხთარა და სადაც ეკონომიურ-პოლიტიკური მონობის უღელი დღესაც გულმოდგინეთ იჭედება კაცობრიობის სუსტ ნაწილებისათვის, რასაკვირველია, პრინციპი, კანონი სხვისთვის თავგანწირვისა ევროპაში გახთებოდა პოპულიარული, მაგრამ ფეხს ვერ მოიკიდებდა. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ მეცნიერებაში და ფილოსოფიაში დარვინის კანონის საწინააღმდეგოთ გამოთქმულმა, მართლაც, ადამიანურმა და უმაღლეს ზნეობრივ კატეგორიის პრინციპმა ფართე სკოლა ვერ შექმნა, მეცნიერულ-ფილოსოფიურ საფუძვლიან ახსნა-დამტკიცებას ვერ ეღირსა. პატარა საქართველოში ევროპაშიაც ობლად დარჩენილ თეორიას, მხურვალე და დარწმუნებული ქომაგ-მქადაგებელი გამოუჩდა — ეს არის ვ. ბარნოვი. პოეტიურის ინტუიციით იგი იმავე დასკვნამდი მიდის, რაც ევროპიელმა მეცნიერებმა ლოღიკურის მტკიცებით და განყენებულ მსჯელობით დაადასტურეს. ეს დასკვნები ჩვენის მწერლისა იდეიურად, პრინციპიალურად ყველასათვის მისაღები და გასაგებია. „ქვეყნიერებაზე ყველაფერი მრავალი მოუმადლებია გამჩენს და ყველასათვის საკმაო, ამბობს მხატვარი. რად უნდა ადამიანს დაუხშოს ვინმეს უხვად მონიჭებული კეთილი ან შეუმღვრიოს ეს სიმდიდრე, ან შეუბღალოს?". როგორც მოყვანილ სიტყვებიდგან სჩანს, ბარნოვი ფილოსოფიურ—მეტაფიზიკურ ოპტიმიზმის მომხრეა, ვინაიდან ლეიბნიცთან ერთად ამტკიცებს, რომ მშვენიერად და კეთილად გაჩენილია ეს ქვეყანა, ყველა არსი ჰპოებს სიტკბოებას არსებობისას, თუ კი ადამიანმა თვისის მხეცურ ეგოიზმით და მგლურის ინსტიქტებით არ შერყვნა იგი. ამ აზრს, როგორც ვიცით, დაწვრილებით ამტკიცებს ლეიბნიცი თვისი „თეოდიცეიაში": ამ აზრს მხატვრულის სახეებით გვისურათებს ბარნოვიც თავის მოთხრობებში. დეე, ამ მშვენიერმა და ლამაზმა აზრებმა და სახეებმა დღეს, ეგოიზმის ვაკხანალიის ხანაში, მაინც გაგვინათოს შავ-ბნელით და ჭირ-ვარამით მოცული ჩვენი ცხოვრების სავალი გზა, დეე, ერთხელ მაინც აგვახედოს ზეცისკენ და გვაგრძნობინოს სიტკბოება არსებობისა, რათა პოეტთან ერთად გატაცებით წარმოვსთქვათ: „რა კარგია სიცოცხლე, რა ტკბილია არსებობა, რა მშვენიერია ქვეყანა!"..

იპოლიტე ვართაგავა.

ექსკურსია მცხეთაში

პირველი ექსკურსია 36 კაცის შემადგენლობით შესდგა 8—11 ივლისს 1922 წელს ქართული სამხატვრო აკადემიის სტუდენტების მიერ პატივცემული პროფესსორების: გ. ნ. ჩუბინაშვილის, გ. ა. სარკსიანის, ბ. ა. ფოგელის, გ. ფ. გრინევსკის და გ. ლ. ხმელევსკის მეთაურობით ექსკურსიამ თავისი შედეგებით, როგორც ბუნების კალთაზე დასვენების მხრით, ისე იმ მცირე მასალებით, რომელიც ჩვენ შევაგროვეთ—გადააჭარბა ჩვენს მოლოდინს და გაამდიდრა ყველა მონაწილეები განცდათა და შთაბეჭდილებათა მრავალფეროვნებით.

საქმე დაწყებულია: პირველი ცდა გამარჯვებით დასრულდა და შემდეგი ექსკურსიები უეჭველად უფრო საინტერესონი იქნებიან და მოგვცემენ მდიდარ მასალას მორიგი გამოფენებისათვის.

არქიტექტურულ სიძველეთა დათვალიერების დროს პროფ. გ. ნ. ჩუბინაშვილი იძლეოდა განმარტებებს მოკლე ლექციებისა და საუბრის სახით. ჩვენს თვალწინ გადაიშალა ყველა თავისებურებათა ნათელი და სრული სურათი როგორც მთლიანად, ისე დეტალებით.

———

რკინისგზის სადგურის მცხეთის მოშორებით გაშენებულია პატარა სოფელი, უწინდელი სატახტო ქალაქი საქართველოსი. სატახტო ქალაქისაგან მოგონება-ღა დარჩა. მხოლოდ ორი ტაძარი მოგვაგონებს ოდესმე აქ მჩქეფარე სიცოცხლის ნიშან-წყალს.

საქართველოს სამხედრო გზისაგან ოდნავ მოშორებით უზარმაზარ ეზოში აღმართულია უდიდებულესი ტაძარი სვეტი-ცხოველისა, რომელიც დაარსებულია ქართველების მიერ ქრისტიანობის მიღების სულ ცოტა ხნის შემდეგ. შემოვლებული ციხისებური, საკმარისად კარგად შენახული კედლით, ეს ტაძარი უნებურად იწვევს ფიქრებს, რომ ერთდროს აქ მართლა სჩქეფდა სიცოცხლე, სულ სხვა ჩვეულების, სხვანაირი ხასიათისა და მიმართულების.

თავისი ადგილ-მდებარეობით ძველი მცხეთა იჭერდა ცენტრალურ ადგილს გზა-ჯვარედინზე, სამი მხრით მომავალი გზების შეერთების ადგილას: ჩრდილოეთი გზა კავკასიის მთებიდან, სამხრეთ-აღმოსავლეთით—კახეთიდან, სომხეთიდან და სპარსეთიდან, დასავლეთის მხრით—ქართლიდან, შემდეგ მესხეთისა და კოლხიდისაგან.

მე აქ არ შევაჩერებ მკითხველის ყურადღებას მცხეთის ტაძრის ისტორიაზე, არც მის შესახებ შენახულ ლეგენდებსა და თქმულებებზე, არც მისი აშენების ამბავზე. მე მხოლოდ მოკლეთ აღვნიშნავ დედა-ქალაქის დაფუძნებისა და შემდეგ დაცემის ისტორიას.

მე ყოველთვის მაოცებდა ის გარემოება, რომ საქართველოში უმეტესად მოიპოება ნაშთები საეკლესიო არხიტექტურისა უფრო, ვინემ საეროსი, როგორც მაგალითად: სამეფო სასახლეები და კერძო სახლები სრულიად გაჰქრენ, ან არსებობენ მხოლოდ მათი ნანგრევები, რომლებიც ოდნავ თუ იძლევიან წარმოდგენას საცხოვრებელ ადგილზე.

უნდა ითქვას, რომ სატახტო ქალაქის მცხეთის წარმოშობის პერიოდში ქართველები იმყოფებოდენ მცირე აზიაში შექმნილ პერტრუბაციებს გარეშე. ისინი ეყრდნობოდენ თავიანთ თავს, ადგილობრივი მცხოვრებნი (აბორიგენები) ქართველთა გადმოსახლების ეპოქისა, ნაწილი დამორჩილდა უკანასკნელთ, ნაწილმა გაქცევა და მთებში თავის შეფარება არჩია. ამ ორმა გარემოებამ საშუალება მისცა ქართველთ ტომს ცოტათი მშვიდობიანათ ამოესუნთქათ და დაევიწყებიათ ის გაჭივრებანი, რომელიც თან სდევს ყოველ გადასახლებულ ხალხს. იგი შეუდგა ახალ ტერიტორიაზე ახალი ცხოვრების მოწყობას, ქვეყნის გეოგრაფიულ მდგომარეობასთან, ჰავასთან და ზეადათთან შეფარდებით.

მოსახლეობის ზრდასთან ერთად ქართველთა ტომი გაიზნა, შეავიწროვა აბორიგენები ან დაიკავა თავისუფალი ადგილები. რომ უზრუნველჰყო თავისი თავი უცხოელების შემოსევის დროს, მათ გაიშენეს მრავალი ძლიერი და მიუვალი ციხე-სიმაგრე. გაამაგრეს მათ მცხეთა, როგორც უმთავრესი, ქალაქი თუმცა პატარა, მაგრამ გამბედავი და სამხედრო სულით ძლიერი ქართველი ტომისა. დროთა სვლასთან ერთად მთელი საქართველო მოიფინა ციხე-სიმაგრეებით და კოშკებით და ეს გარემოება მჭერმეტყველურად ამტკიცებს თუ რამდენ თავდასხმას და შემოსევას ჰქონდა ადგილი საქართველოში. თუ როგორი თავგანწირულებით იცავდენ ქართიელები თავის სიცოცხლეს, ქალაქებსა და მთელ მხარეს.

საზღვრების გაფართოებასთან ერთად, მაგრდებოდა ძლიერება ტომისა და ამისდამიხედვით ძლიერდებოდა მცხეთის გავლენაც. აქ იყო თავმოყრილი და შეკავშირებული მთელი ძალა-უფლება, აქეთკენ მოდიოდენ მეზობელი ერები სავაჭროდ, მოდიოდენ ვაჭრები შორეული კუთხეებიდანაც და ამტკიცებდენ სატახტო ქალაქს; იზრდებოდა ვაჭრობა-მრეწველობა—იზრდებოდა ქალაქიც. ვაჭრები აღარ კმაყოფილდებოდენ აქ საქონლის შემთხვევითი გაცვლა-გამოცვლით, არამედ მოაწყვეს წესიერი ვაჭრობა მთელს საქართველოში.

მცხეთაში მოწყობილი იყო დიდი საწყობები, სადაც მოჰქონდათ დიდძალი საქონელი აღმოსავლეთისა: ფართლეულობა, ხალიჩები, იარაღი, ჭურჭელი და სხვა მოთხოვნილების საგნები; უნდა ვიგულისხმოთ: რომ ასეთი ექსპერიმენტები შესაძლებელია მაშინ, როდესაც უცხოელი ვაჭრები დარწმუნებული არიან თავიანთი საქონლის ხელუხლებლობასა და მის წესიერად გასაღებაში. ორივე პირობა შესაძლებელია მხოლოდ ერის კულტურული დონეზე ყოფნის დროს, და ქართველი ერი სავსებით უპასუხებდა ამ მოთხოვნილებას.

ის ისტორიული ფაქტი, რომ ქართველთა ტომი გადმოსახლების პირველივე დღეებიდან იყო მმართველობა უხუცესისა („მამასახლისი“) ამტკიცებს ჩემს დებულებებს შემდეგის შესახებ:

ახალ ტერიტორიაზე დასახლების დროს ტომის უხუცესი, ყველას მიერ პატივცემული, როგორც უფროსი, გამოცდილი და გონიერი, თავის თავში აერთებდა რა წინაპართა ყველა პატრიარქალურ ზნე-ჩვეულებებს და იყო არა მარტო მთავარი პირი ოჯახისა, და გვარის არამედ ფაქტიურად ავრცელებდა თავის ძალა-უფლებას ყველა დანარჩენ მამასახლისებზე და მმართველობდა მთელ ტომს განუსაზღვრელად. ასეთ ერთი პიროვნების მიერ მართვას, აქვს უარყოფითი მხარეები, როგორც მაგ. მასსების მონობაში ყოფნაა, მაგრამ საქართველოში მან შექნა მჭიდროდ შეკავშირებული ორგანიზაცია და ხელი-ხელ მიცემით წინაალმდეგობის გაწევა შემოსეული მტრისადმი.

ამნაირად ქართველთა ტომს მართავდა მამასახლისი, დიდი ხნის განმავლობაში და, თანდადან, მამისაგან შვილზე გადასახული უფლებების მიხედვით, უფლება ჩამოქნილ იქნა, სამემკვიდრეო, საპრივილეგიო ფორმაში. თანოათან რთამომავლობა აგრეთვე მთელი ტომი შეეჩვია და მეტი პატივისცემით ებყრობა ხალხის მეთაურს, როგორც ქართველთა ტომის პირველთაგან წარმოშობილ ადამიანს. იზრდება ტომი, მალავრდებოდა, მაგრდებოდა და ეფინებოდა გარემოს, მთებს, და ამისდა მიხედვით იცვლე-

ბოდა ცხოვრებაც. მოსახლეობის ზრდასთან ერთად, მამასახლისიც ველარ წვდებოდა ყველა საქმეებს, და იგი ირჩევდა თანაშემწეებს უფროსებს თემში: ისინიც თავისი მხრით ირჩევდენ თანაშემწეებს, ძალაუფლება ძლიერდებოდა და დაბოლოს გამოისახა სახალხო უფლების უმაღლეს სამეფო, სახელმწიფო ფორმაში.

ცხადია: მამასახლისი იგივე იყო, რაც ბოლონდელი მეფე, გამაგრებული დინასტიის, რომელიც მეფობდა საქართველოში გადმოსახლებამდე და მართავდა—ურარტუს. თავის საანდერძო უკანასკნელ წერილს მეფე მირიანი იწყებს ასე: „მე, მე-36. პირველი ქრისტიანი მეფე საქართველოსა*)... ვახუშტის ქრონოლოგიით კი, ფარნაოზიდან დაწყებით, მეფე მირიანი სდგას მე-24-დ.. მაშასადამე ფარნაოზამდე მეფობდა კიდევ 12 მეფე. მამასახლისად წოდებული.

(შემდეგი იქნება).

ვ. წილოსანი.

ძეგლები ტფილისში.

მთაწმინდაზე ილია ჭავჭავაძის სამარეს ამშვენებს მეტად პოეტური ძეგლი: მწუხარე საქართველო. ეს ისეთი ძეგლია, რომლის მსგავსი ჩვენ სხვა არ მოგვეპოვება, ისეთ ადგილს დგას, რომელიც მალე უკვდავთა პანთეონად უნდა გადაიქცეს, ისეთი პიროვნების სახსოვარია, როგორიც იყო ილია ჭავჭავაძე. ეს ძეგლიც ისეთ მოქანდაკეს უნდა დაედგა—როგორიც იაკობ ნიკოლაძეა, ჩვენი შესანიშნავი, ჩვენი ერთად ერთი მოქანდაკე. საყვარელი „იაკოპონე“, მოწაფე როდენისა საფრანგეთში. ჩვენთვის კი არც მეტი, არც ნაკლები—პირდაპირ როდენი, მიქელ-ანგელოც თუ გნებავთ.

მთაწმინდა—უნდა მოიფინოს ასეთი მშვენიერი ძეგლებით ამ ძეგლს შენახული აქვს განსაზღვრული აზრი, განსაზღვრული იდეა: იგი საქართველოს ცხოვრების ერთი სამგლოვიარო ფურცელთაგანია, მემატიანე თითქო იქვე, უდაბურ მამადავითის მთაზე აგებულ სენაკში სწერს ქართლის ცხოვრების სისხლითა სავსე სტრიქონებს, ხოლო მომავალ საუკუნეთათვის იგი ჩამოკვეთილია ჩვენი მაესტროს მიერ დამაფიქრებელ და ცრემლების მომგვრელ „მწუხარე საქართველო“ და სხვაგან არ შეიძლებოდა დადგმულიყო ასეთი ძეგლი, თუ არა მთაწმინდაზე. უკანასკნელ ხანებში ტფილისის ქუჩებს მოეფინა ალაბასტრის ბიუსტები, ძეგლების სახელით. გამვლელ-გამომვლელნი არავითარ ყურადღებას არ აქცევენ მათ. მრავალი ათასი ქალი და კაცი გაივლის, არავის კი აზრადაც არ მოდის, ერთი წამით მაინც შეჩერდეს და დასტკბეს ასეთი ბიუსტებით. ეტლები, ავტომობილები, გულგრილად მიჰქრიან. ტრამვაის კონდუქტორებმა ისე ცოტა იციან ამ ძეგლების, როგორც მნიშვნელობა ქუჩის სახელების: გოლოვინის პროსპექტი, მიხაილოვის პროსპექტი, ტერ-გუკასოვი: ალებასტრის ძეგლებს მალე უფუჭებს წვიმა და ქარი და საზოგადოთ ასეთი ბიუსტები დაწესებულებებში უკეთესია დასდგან, ვინემ ქუჩაში. ასეთ ფიგურებში გარდა იმისა, რომ შეურაცხყოფის გრძნობას ბადებენ, არასდროს არ ეგუებიან გარშემორტყმულ სახლებს, ყოველთვის არა სასიამოვნოდ განცალკევდებიან. „ბოდლერს არ აქვს ძეგლი—იწერს კამილ მოკლერი— და რომ ამ საქმეს ხელი მოჰკიდოს თვითონ როდენმა ვისი მრძნობიარე გული გაიხარებდა, რომ დაინახა „ბოროტების ყვავილების“-ს ავტორი ბელურების თავით საყუდელად და ქუჩის ხმაურობით დამტვერიანებული“. სულ სხვაა ძეგლი განმარტოებულ ადგილას, მთაწმინდაზე, ხეებში. იგი იქ ინახავს ღირსებას და მშვენიერებას, იქ მას გარს ახვევია კეთილშობილი დუმილი. ქანდაკება იქ უკვე დამთავრებული ხელოვნური ნაწარმოებია.

პირველი ქართველი მოქანდაკე ღირსეულად ატარებს სახელს მოქანდაკისას: იგი გენიალური როდენის სამშობლოდან დაბრუნდა თავის სამშობლოში აღჭურვილი ევროპიული ცოდნით. დატვირთული მრავალ შთაბეჭდილებებით: ბუნების თანდაყოლილმა გრძნობამ მშვენიერებისამ უფრო გასპეტაკდა ლუვრით, საფრანგეთის ატელიებით, პარიზის შფოთიანი მხატვრული ცხოვრებით. მას შემდეგ საუკუნის მეოთხედმა განვლო და იაკობ ნიკოლაძეს თავდადებით ებრძოდა მარმარილოს. გამოფენებზე ყურადღებას იქცევდა მისი დასრულებული სახეების რიგი. მისი პოეტური ფანტაზიის ხშირად მკაცრი და საერთოდ უნაზესი კოლორი. პორტრეტებში იყო სისადე: ნელი აკვარელი სხვა ნაწარმოებებში („ქარი“) ჯერ დაუმთავრებელი „სალომეა“ უთუოდ იქნება შედევრია დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც „დიდების ტაძარში“ გამოფენილი იყო ეს ნაწარმოები და ყველას ყურადღებას იქცევდა. იაკობ ნიკოლაძის ატელიეში ვერაზე, თქვენ ნახავთ არა ერთსა და ორს ბიუსტს, მასკებს, პროექტებს ძეგლებისას, დამთავრებულს და დაუმთავრებელ მარმარილოებს.

მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება: ამდენი ხნის განმავლობაში საშუალება არ მიეცა ჩვენს მოქანდაკეს, თავისი არა ერთი და ორი გრანდიოზული ძეგლების დადგისა. ტფილისი უფრო სხვა სახეს მიიღებდა, რომ სისრულეში ყოფილიყო მოყვანილი მისი იდეები.

კერძოდ, იაკობ ნიკოლაძის შესახებ მალე უფრო ვრცლად მოგვიხდება ლაპარაკი, მით უმეტეს, რომ ხელოვანთა კომიტეტი მოკლე ხანში აწყობს მის იუბილეს.

ეხლა კი აღვნიშნავთ მხოლოდ: საჭიროა მეტი ესტეტიური გემოვნებისა და კულტურისა გამოჩენა; ისეთი ბიუსტების გამოფენა, რომლითაც ამჟამად ივსება ტფილისი, ყოველი მხრით მიუღებელია, საჭიროა ამ საქმეში სათავეში ჩაუდგენ ცნობილი და აღიარებული მოქანდაკეები, ამას გვავალებს აზრი ტფილისის გამშვენიერებისა.

ნ. ზედგინიძე.

*) А. Хаханов. Источники по введению христианства в Грузии.

ბიბლიოგრაფია.

I

გლეხის დარბაზი დილომში. საქართველოს სამხატვრო აკადემიის გამოცემა. ტფილისი 1922.

საქართველოს სამხატვრო აკადემიის პირველი გამოცემა, გვიშლის სასიამოვნო პერსპექტივებს: უთუოდ გამოცემულ იქნება მთელი რიგი ძვირფასი სამეცნიერო-სამხატვრო წიგნების, რომელიც შეეწირება ამა თუ იმ დარგს ქართული ხელოვნებისას.

ეს გამოცემა თავისი გარეგნობით ახდენს მეტად კარგ შთაბეჭდილებას. ყდა, ილლუსტრაციები და ნაზომები შესრულებულია არქიტექტორის ნ. პ. სევეროვის მიერ, სატიტულო ფურცლის შესრულება ეკუთვნის აკადემიის სტუდენტ ქალს კ. კლემენტიევას.

ტექსტი დაწერილია აკადემიის რექტორის გ. ნ. ჩუბინაშვილის მიერ: არქიტექტურული ფორმა დარბაზისა ძირითადი ტიპია აღმოსავლეთ საქართველოის საცხოვრებელი სახლის, რომელიც თანდათან იკარგება, ქრება, და კერძოდ ამ გარემოებამ მისცა საბაბი გლეხური დარბაზის გამოზომისა და გამოცემისათვის. ეს დარბაზი შენახულია სოფელ დილომში ტფილისის ახლო. თავისი კონსტრუქციით და პლანით ყველა ეს სახლები არ წარმოადგენენ რაიმეს რთულს, აშენებულნი არიან 100 წლის წინად, ასე, ერთ ბოძზე ამოჭრილია წარწერა: „1850 წ. ავაშენე სიმონ ხუტიაშვილმა“.

სივრცით ხუთივე დარბაზი თითქმის ერთნაირია და ნახევრამდე მიწაში იმალება, წინაკარები აღმოსავლეთის მხრით აქვს. ცენტრში კვადრატია, რომელზედაც აღმართულია გუმბათისებური ხის შეშენება: იგი თანდათან ვიწროვდება მაღლით და მთელი სიმძიმით აწვება (ორ დვირზე) კედლიდან კედლამდე გადებულს, ცენტრში მიბჯენილ სვეტებს. შესავალი კარების პირდაპირ მთელი კედელი შეიცავს ორ რიგს ზემოდან მორგვალებულის ნიშისას, ზედა ნიშები უფრო პატარაა, ვინემ ქვედა. ნიშების პირველ რიგს ზემოდ მოწყობილია თარო, როგორც ნიშები ისე თარო მოსახმარისია სხვადასხვა ნივთებისა და ჭურჭლეულობის შესანახავად. გვერდის კედლებზედაც არის ოთხკუთხიანი თაროები, რომელსაც „წალო“-ს უწოდებენ, იქ დღით ქვეშსაგები ინახება; ქვევით უმეტესად ძველებური ტახტებია მოწყობილი.

პირველი ილიუსტრაცია ტექსტის წინ გამოსახავს დარბაზის შიგნითა მხარეს; იგი განათებულია სინათლით, რომელიც ჩამოდის სახურავის ჭურჭუტანიდან.

შემდეგ ფურცლებზე არის ზომა პლანისა.

შუა-ქრა ყველა დეტალებით იძლევა მთლიან სურათს როგორც დარბაზის კონსტრუქციისას ისე შიგნითა კედლების ყოველნაირი ნიმუშებისას, და ცენტრალური ბოძისას მთელი თავისი ამოჭრებით ერთნაირი შელამაზებით. მეხუთე და მეექვსე ფურცლებზე გარდიგარდმო გაჭრაა დარბაზისა, სხვადასხვანაირი მოტივები ხეზე ამოჭრისა, აგრეთვე ფასადი.

ყველაილლუსტრაციები და ნაზომები შესრულებულია მკაფიოდ, ნათლად და დაბეჭდილია დიდის სიყვარულითა და კეთილსინდისიერებით (ლიტოგრაფია უთუოდ მალე უკეთესად მოეწყობა და ამით შემდეგი გამოცემები უფრო სრული და უდეფექტონი იქნებიან) ეს წიგნი სულ დაიბეჭდა 100 ეკზემპლიარი; და, უეჭველია, ეს გამოცემა მოკლე ხანში იქცევა ბიბლიოგრაფიულ ძნელ საშოვარ წიგნათ.

ვლადიმერ წილოსანი.

II

„კანდელი“ ყოველთვიური სამხატვრო-სალიტერატურო ჟურნალი ბათომში, ივნისი, ივლისი. №№ 1, 2.

აღვნიშნავთ რა ამ ჟურნალის გამოსვლას, რომელიც მიეწერება ერთის მხრით დ. კასრაძის ენერგიას, და მეორე მხრით თანამშრომელთა ერთსულოვნებას, ჩვენი გულწრფელი სურვილია სისტემატიურად გამოდიოდეს ეს ჟურნალი, როგორც ნიმუში მეტად კულტურული საქმიანობისა ბათუმში. ეს იქნება მისაბაძი მაგალითი საქართველოს დანარჩენი კუთხეებისათვის, სადაც კი თავმოყრილნი არიან ქართველი მწერლები. პირველი ნომერი იხსნება გალაკტიონ ტაბიძის პორტრეტით და ლექსით: ვილანელი (ვილანელი წყობაა ძველი ფრანგული, ძველი იტალიანური და პროვონსალური პოეზიისა, სადაც დაიბადა როგორც რონდო, ისე სონეტი. ფორმა ვილანელისა გადმოცემულია პირველად ზემოხსენებულ ლექსით ქართულ ენაზე). მოგვყავს ნომერში მოთავსებულ ნაწარმოებთა სარჩევი: გალაკტიონ ტაბიძე — ვილანელი, ს. აბაშელი — პოემიდან, გიორგი ქუჩიშვილი — უსათაურო ლექსი, შ. ჯანბერიძე — დიანა, ალექსანდრ ბლოკი, ობოლი მუშა — უძილო ღამე, შორეულს, Candide დაჭრილი მხედარი, პ. აბრამია — წერილი სულის სალოცავს, დარიალი — მეძავი, თ. სიხარულიძე — პოზიტიკური ესტეტიკის ფსიხოლოგიიდან, დ. კასრაძე ყანწები. ჟურნალში მოთავსებულია გალაკტიონ ტაბიძის, ალექსანდრ ბლოკის, ს. აბაშელისა და ობოლი მუშის პორტრეტები. მეორე ნომერიც იხსნება გალაკტიონ ტაბიძის ლექსით „კოშკში“ (ლექსი დაწერილია რევოლუციის წინათგრძნობით 1914 წელს) ავტორები: კაკნაფშაველა, დავით ცვარნამი, შალვა ჯანბერიძე, ფრაგმენტები მანველი, პაოლო აბრამია, დოლიძე, ოქტავ მირბო გრ. ნუცუბიძის, წერილი ოსვალდ შპენგლერის შესახებ თ. სიხარულიძისა, და მეტად ღირს აღსანიშნავი წერილი დავით კასრაძის „ახალი მწერლობის მკვეთრი გამოჯვნა“. მოვიყვანთ ადგილს, რომელიც ეხება 7 მაისის მანიფესტს „პოეზიის დღეში“. „7 მაისის „პოეზიის დღე“ ასეთ სურათს გვიდგენს სწერს პატივცემული ავტორი — აქ ჩვენ ვხედავთ ჩვენი მწერლობის თამამ retonrefensif-ს. გალაკტიონ ტაბიძის მეთაური წერილი „პოეზიის დღე“ ერთგვარი მანიფესტია ჩვენი უახლოეს მწერლობის ახალი მრწამსისა“. მოყვანილია ადგილები გალაკტიონ ტაბიძის მეთაური წერილიდან („პოეზიის დღე, 1922. სრულიად საქართველოს მწერალთა გამოცემა). შენიშვნების ავტორი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სავსებით გამართლებულად თვლის პოეტის დებულებებს თანამედროვეობას ქართული პოეზიის შესახებ. ავტორი სამართლიანად აღნიშნავს რომ ქართული პოეზიის „ისტორია მალე დაგვანახვებს მიმართულებებში რომელს უწერია დღეგრძელობა და რომელს ჰლექიანი სიკვდილი, რომელსაც ჰირისუფალი არც ეყოლება დასატირებლად". ჟურნალი გამოცემულია სუფთად, შეიცავს: 1—32 გვ. 2—16.

შალვა რომანიშვილი.

დადაისტები

Dada ne signefie rien (Dada 3, 918) Dilettanten, enhebt euch gegen die Kunst.

(დადაისტების გამოფენის პლაკატი ბერლინში, 1920 წ. ივნისი).

შეიძლება მეზღვაურები იმიტომაც არიან რევოლიუციონერები, რომ მათ არ აქვთ სამშობლო, საკუთარი ჭერი, კერა, და ისინი ყველგან და თანაბრად იმყოფებიან chez soi? შეზღუდვას სივრცეში ეთანაბრება შეზღუდვა დროშიაც რომლისთვისაც მატერიალია—დღევანდელი დღე. მაგრამ ეხლა, მიუხედავად იმისა, რომ ვიზებით, ვალიუტებით, სხვადასხვა ხარისხის კორდონებით ევროპა გადაიქცა მრავალ განყენებულ წერტილად, დეე წიგნები და სურათები ნუ გაივლიან გზას, გარშემორტყმული სახელმწიფო საზღვრების ვალიუტების. დღეს თუ სანოვაგის ფასმა აიწია, მშიერი მოქალაქე „განიცდის" მსოფლიო პოლიტიკას... ხანაა დირიჟაბლებისა: რა ეთანაბრება ამნაირ ეპოქას სამეცნიერო ცხოვრებაში? „ათას ერთი მაგალითის" მეცნიერებას, რომელიც აუცილებელია „ასე იყო, ასე იქნება"-ს ფორმულის დღეებში, როდესაც ხვალინდელი დღე მოვალე იყო მსგავსებოდა დღევანდელ დღეს, და პატიოსანი ადამიანს ჰქონოდა chez boi, იწყება მეცნიერება შესახები. გუშინ ფიზიკოსისთვის თუ ჩვენი დედამიწა არა, ჩვენი სივრცე, ჩვენი დრო იყო ერთად ერთი და ყველაფერი ეხლა ყოველივე გამოცხადებულია კერძო შემთხვევებად. ძველი ფიზიკის ნაშთიც აღარსად არის, ძველს ფიზიკოსებს მხოლოდ ერთი არგუმენტი დარჩათ: „საღ მოსაზრებას მოკლებული" და სხვ. უდიდესი ისტორიკოსი ოსვალდ შპენგლერი თავის ცნობილ წიგნში „დაღუპვა დასავლეთისა" (მიუნხენი, 1920*) ამბობს: ისტორია, როგორც მეცნიერება არ ყოფილა და არც შეიძლება ყოფილიყო, და უპირველეს ყოვლისა არ იყო შეგნება პროპორციის. ასე ზანგი ყოფს დედამიწას: თავისი სოფელი და „დანარჩენი", მთვარე უფრო პატარაა, ვინემ მისი დამფარველი ღრუბლები, შპენგლერის მიხედვით როდესაც კანტი ფილოსოფოსობს ნორმებზე იგი დარწმუნებულია თავის დებულებების სიმართლეში ყოველი დროის და ყველა კუთხის ადამიანისათვის, მაგრამ იგი არ გამოსთქვამს ამას, რადგანაც მისთვის და მისი მკითხველებისათვის ეს თავისთავად იგულისხმება ამავე დროს კი მის მიერ შემუშავებული ნორმები სავალდებულოა მხოლოდ დასავლეთის აზროვნებისათვის.

დამახასიათებელია: თორმეტი წლის წინად ვიკტორ ხლებნიკოვი სწერდა: „კანტი ფიქრობდა განესაზღვრა ადამიანის აზროვნება, მაგრამ მან გვიჩვენა საზღვრები გერმანული გონებისა. აი სადაა ცოტაოდენი, დაბნეულობა მეცნიერის" შპენგლერი ადარებს თავის რელატივისტურ სისტემას კოპერნიკის აღმოჩენას. უფრო სწორი იქნებოდა ამ სისტემის ეინშტეინთან შედარება; კოპერნიკის სისტემას უფრო შეფერის ქრისტიანობის ისტორიიდან კაცობრიობის ისტორიაზე გადასვლა. შპენგლერის წიგნმა დიდი კორიანტელი დააყენა. „ფოსსიშე ცაიტუნგ"-მა გამოიყვანა: „ახ, რელატივიზმი! რად გინდათ ეგ სამწუხარო ამბები!" გამოქვეყნდა ვრცელი წიგნი, შპენგლერის სისტემის წინაალმდეგ... ეს საწინაალმდეგო სიტყვა გაისმა ეკლესიის კედლებიდან—ეს: იზრდება ვატიკანის ძალა არასდროს პაპას არ ჰყოლია იმდენი ნუნციები. უბრალოდ კი არ გამოაცხადა ამასწინად საფრანგეთის მთავრობამ, რომ როგორც იქნა საფრანგეთმა თავი დააღწია რევოლიუციონურ დიდებასო და ხაზს უსვამდა თავის ღვთისმოშიშობას.

მეცნიერების ყველა დარგებში იგივე განადგურებაა, უარყოფა ადგილობრივი პერსპექტივებისა; ანბანური მოსაზრებანი, სულ ცოტა ხნის წინად ურყევნი, ნათლად ამჟღავნებენ თავის დროებით ხასიათს, ბუხარინი თავის წიგნში „**Экономика переходнаго времени**"—ხსნის უაზრობად გახდომას მარქსისტული შემეცნებისას: „ღირებულება" „საქონელი"—და სხვ.—მათ გამოუყენებლობას თანამედროვეობაში.

აქედანვე სურთ გამოიყვანონ ფუტურიზმის ესტეტიკა რომელიც მოითხოვა სწერონ მშვენიერება და ხელოვნება დიდი ანბანებით მაგრამ დასავლეთის ფუტურიზმი ორსახიანია: ერთის მხრით მათ ესმისთ ტავტოლოგია მომავალი ფორმულის:—ჩვენ მშვენიერების სახელით ვარღვევთ ყოველგვარ კანონებს, საიდანაც გამოდის, რომ ისტორია ყოველი ახალი მიმდინარეობისა წინანდელთან შეფარდებით არის დაკანონება უკანონობისა და ამიტომაც ცხადია, არ შეიძლება იყოს რაიმე სანქცია, რა კი გამოცხადებული ახალი მშვენიერების ნაცვლად რჩება შეგნება განკერძოების, ეპიზოდიურობისა. თითქო ცხადია—პირველად მეცნიერ—ისტორიულ ფუტურისტებს სახელდობრ ისტორიულობის ძალით გადაჭრით უარმყოფელთ წარსულისა, არ შეუძლიათ შექმნან ახალი კანონი, მაგრამ მეორე მხრით დასავლეთის ფუტურიზმი ცდილობს გახდეს მხატვრულ მიმართულებად (1001-ად). „ფუტურიზმის კლასიკოსები"—ეს ოკსიუმორონია—თუ ფუტურიზმის პირველი კონცეპციიდან გამოვალთ. ამისდა მიუხედავად იგი კლასიკებთან ან მათით საჭიროებასთან მივიდა. „ერთი უამრავი იზმ-თაგანია" სთქვა კრიტიკამ და იპოვა აქილევსის ქუსლი. საჭირო გახდა ახალი გამოყოფა—„მიმდინა-

*) შპენგლერის წიგნი „დასავლეთის დაღუპვა" პირველ წელს გამოიცა 32, ხოლო სამი წლის განმავლობაში 53-ჯერ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რე მომენტის რელატივისტური ფილოსოფიების პარალელური გამოსახულება,— „არაქსიომა—როგორც განაცხადა ერთმა ლიტერატორთაგანმა გიულზენბეკმა. „მე წინააღმდეგი ვარ სისტემის: ყველაზე უფრო მისაღები სისტემაა—არც ერთი მათგანის არქონა“. დაუმატა მეორემ, საფრანგეთის რუმინელმა ცარამ ამას მოყვება სამბარი ხმები, რომლებიც იმეორებენ მარინეტტის. „ძირს ყველაფერი, რაც მუმიას ჰგავს რაც მკვიდრად და შეურყევლად ზის“. აქედან „ანტიკულტურული“ პროპაგანდა. თუ თქვენ გაკანკალებთ ზრუნვა მოწყალეო ხელმწიფევ, თქვენი ცოლების მორალი, თქვენი მზარეული ქალების მშვიდობიანობა, თქვენი სახელმწიფოს შიშისაგან უზრუნველყოფა, თქვენ მართალი ხართ. მაგრამ რა უნდა ჰქნათ? თქვენ ხედავთ რომ ცეცხლი გაჩაღდა“ (Ribemont Dessaignes). „მე ვანადგურებ,—გაიძახის ცარა დიდი პათოსით—თავის ქალა კოლოფებს და სოციალურ ორგანიზაციას. ყველაფერი დაემორჩილება დემორალიზაციას“.

საჭირო იყო მონათვლა ამ „უსისტემო“ ესტეტიური შფოთისა, ამ „უდიდეს საერთაშორისო მხატვრულ მიმდინარეობათა ფრონდისა—როგორც სთქვა გჲულზენბეკმა. 1916 წელს—დაარქვეს—„დ ა დ ა“. ამ სახელწოდებამ მოყოლებულ კომენტარიებით ერთბაშად გამოაცალა კრიტიკოსებს უმთავრესი იარაღი—ბრალდება შარლატანობასა და გაიძვერობაში. ფუტურიზმი უმღერის—სწერდა მარინეტტი და ჩამოთვლიდა საგნებს, რასაც უმღერის ფუტურიზმი. კრიტიკოსი აიღებდა ფუტურო—ალმანახს, ფურცლავდა და გაიძახოდა—ვერა ვხედავ! ფუტურიზმი დაასკვნის, ფუტურიზმს მოაქვს წეოდენ იდეოლოგები. სიმვოლისტური ეკზოტერიკით დასნეულებულნი:—ვერა ვხედავ! მატყუარები!—უპასუხებდა კრიტიკოსი. ფუტურიზმი—ხელოვნებაა მომავალის,—ფიქრობდა იგივე—რა უსინდისობაა! ექსპრესიონიზმი, სახეთა ხელოვნებაა—სტყუით! მაგრამ „დადა“—რას ნიშნავს „დადა“?—„დადა“ არაფერს არ ნიშნავს—ერთმანეთს არ აცლიან დადაისტები—არაფრის სუნი არ აქვს, არაფერს არ ნიშნავს—ამბობს დადა—მხატვარი პინიშეა. დადაისტების მანიფესტი წინადადებას აძლევს მოქალაქეებს შექმნან მითები დადას შესახებ. „დადა აღიზიანებს აზრს, ამიტომაც თვითეული ქმნის ამის გამო თავის დრამატიულ ინტრიგას,“ „მანიფესტი აცნობებს ეტიმოლოგიის მოყვარულებს, რომ ზანგები „დადა“-ს უწოდებენ სალვთო ძროხის კუდს. იტალიის რომელიღაც ოლქში „დედა“ ნიშნავს დედას, ისე, როგორც საქართველოში, რუსულად „და“ ნიშნავს ჰო-ს, „დიაღს„-ს და სხვ. ანუთი. მაგრამ „დადა“ არ ნიშნავს არც ერთს, არც მეორეს, არც მესამეს. ეს ევროპის ორომ-ტრიალში გადასროლილი უმნიშვნელო და უაზრო სიტყვაა, რომლითაც შეიძლება ჟონგლეობა გასწიო à Faise, მოუმატო რაიმე აზრი, მიუმატო სუფფიქსი, შექმნა ოთული სიტყვები, რომლებიც თავის მხრით შექმნიან საგნობრივობის ილიუზიას, დადასოფ, დადაიზმი და სხვ. „სიტყვა დადა ნიშნავს მოძრაობის ინტერნაციონალობას. სწერს გიულზენბეკი: თვით კითხვა,—რა არის დადა—„არა დადადაისტურია ამბობს იგივე. „მაშ რა სურს დადას?“—დადას არაფერი არ სურს. „მე ვსწერ მანიფესტს და არა მინდა რა. მე პრინციპის გამო წინააღმდეგი ვარ მანიფესტების, და საერთოდ უნდა ვთქვა, წინააღმდეგი ვარ ყოველგვარი პრინციპების.“—ასე ამბობს ტრისტან ცარა.

მაგრამ უსინდისობას და წვრილმანებზე თამაშს ვერ დასწამებთ დადაისტებს. დადა სინდისიერად აღნიშნავს „თავისი არსებობის მეტად მცირე ხანს“ აი ისტორიული რელატივიზმი. ამავე დროს პირველი შედეგი ყოველივე ამისა არის ყვირილი: ძველი ხელოვნებება მოკვდა“ ან „ხელოვნება მოკვდა“—მოყვირალის ტემპერამენტის-და მიხედვით. პიოველი ძახილი ასტეხეს ფუტურისტებმა Viewele tutur“, მათ მიცვივდენ დადაისტები,—რა საქმე აქვთ მათ, **მომავლამდის** მყოფ მხატვრებს, a bas ba futur. დილეტანტებო, აღსდექით ხელოვნებისა და პირველივე სიტყვის პოეტიკის წინააღმდეგ“. ვინაა **დადა** პროფესიით? მოსკოვის სამხატვრო არგოს თქმით ისინი არიან „სიტყვის მხატვრები“. დეკლარაციები მათ უფრო მეტი აქვთ ვინემ ლექსები და სურათები და საკუთარი რამ, თავისი მათ ლექსებსა და სურათებში არა მოაპოვება რა რუსულ და იტალიანურ ფუტურიზმთან შედარებით. მსოფლიო პოემები ხმოვან ასოთაგან, საგუნდო ლექსები (სიმულტანიზმი) მუსიკა ხმაურობის, პრიმი ტივები, თავისებური პოეტური ბერლიცი:

დასასრულ, პაროქსიზმები გულუბრყვილო რეალიზმისა! “დადა აღქურვილია სალი აზროვნებით—მაგიდაში ხედავს მაგიდას და ქლიავში ქლიავს“.

მაგრამ ამაში როდია საქმე. და დადას ეს ესმის. „დადა მხატვრული მიმართულება არაა—ამბობენ ისინი. „შვეიცარიაში დადა აბსტრაქტიული (უსაგნო) ხელოვნებაა, ბერლინში კი წინააღმდეგ. საგულისხმოა რომ იმორებენ უშინაარსო ფორმის და შინაარსის ლეგენდარულ კოალიციის პრინციპებს. მხატვრულ ფორმებზე ძალადობას იქით ფერის, უსაგნო—ფაკტურის, respr. ფანატიური სიტყვის იქით დასავლეთი მივიდა არაორაზროვან დადაისტურ ფორმულამდე: „nous voulons, vous voulons, nous voulons pisser eh couleu diverses—შეფერადება როგორც ასეთი, მხოლოდ ტილოა შეცვლილი, როგორც უკვე მოსაწყენი ნომერი ატრაქციონისა. ატრაქციონის ერთ ნომრად გადიქცა დადასათვის პოეზია და მხატვრობა სხვები ამბობენ რომ ისინი იკავებენ ჩვენს შეგნებაში უზომოდ მაღალ ადგილს. მხოლოდ ტრადიციის გამო, ინგლისელები ისე დარწმუნებული არიან შექსპირის გენიალობაში, რომ საჭიროდ აღარ თვლიან მის წაკითხვასაც კი“—სთქვა ობრი ბერდსლეიმ. ჩვენ მზადა ვართ პატივი ვსცეთ კლასიკოსებს, მაგრამ ვამჯობინებთ ვიკითხოთ ვაგონური დეტექტიური, ადულტერული ლიტერატურა, ე. ი. სიტყვიერება, სადაც სიტყვა ნაკლებათ გამოისახება. დოსტოევსკი აქა-იქ სტრიქონებით რომ იკითხო, სულ ადვილია. მისი ბულვარულ რომანად გადაქცევა. ეხლაც დასავლეთში მის კინოებში ნახვას უფრო ეტანებიან თუ თეატრები სავსეა, ეს უფრო ტრადიციის ბრალია, ვინემ დაინტერესების. თეატრი კვდება და ცოცხლდება ელექტრო. ეკრანი თანდათან ცილდება სცენას, თავისუფლება თეატრალური მთლიანობათაგან, თეატრო-

ლურ mise en scene-ისაგან; უთუოდ თანამედროვეა აფორიზმი თადა მერინგისა: იდეიის პოპულიარობა გამომდინარეობსმისი ანეკდოტიური შინაარსის ფილმაზე გადატანის შესაძლეობისაგან. მრავალფეროვნებისათვის დასავლეთის მკითხველი იღებს ცოტაოდენ სიტყვიერ პილპილს. ჩვენ გვინდა ამნაირი ლიტერატურა—სწერს პარიზის Le siecle სამხატვრო ბაზარზე არასდროს იმდენი ძველი ხარა-ხურა არ გამოტანილა რამდენიც გამოიტანეს წარსულის უარისმყოფელებმა უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში. რათქმა უნდა, რაღაც ეკლექტიკოსებია, მაგრამ ეს არ არის მუზეუმური ეკლექტიზმი პატივისცემისა და მოწიწების, არამედ აჭრელება შანტანური პროგრამისა, (თადა-პირველად ჩაისახა ციურიხის კაბარეში) მაორიის სიმღერა იცვლება პარიზის შანსონეტკით, ლირიკაზე მოხსენებული ფერალების ეფექტებით. „ძველი მისაღებია თავისი სიახლით, და კონტრასტი ჩვენ გვაკავშირებს წარსულთან“ ხსნის ცარა.

ბავშური ანტი-ფრანგული გამოსვლები საფრანგეთის დადაისტების, და ასეთივე ანტი-გერმანული, გერმანელების, ათის წლის წინად გულუბრყვილო და უმიზნო გამოსვლებად ჩაითვლებოდენ. მაგრამ ეხლა, როდესაც ანტანტის ქვეყნებში გამძვინვარებულია, ლბილად რომ ვსთქვათ, ზოოლოგიური ნაციონალიზმი და საპასუხოდ გერმანიაში იზრდება ნაციონალური სიამაყე დამონებული ერისა, როდესაც ბრიტანეთის სამეფო საზოგადოება ფიქრობს, ეინშტეინისათვის მედალის მიცემას, რათა გერმანიაში არ იქნას ოქრო გატანილი. როდესაც საფრანგეთის გაზეთები აშფოთებული არიან კნუტ ჰამსენისათვის ნობელის პრემიის მიცემით, რადგან მას გერმანოფილობას სწამებენ; როდესაც იმავე გაზეთებს პოლიტიკურად უმანკო დადა გერმენული მახინაციები და ინტრიგა ჰგონია,—დადაისტური ფრონდა ადვილი გასაგებია, და—ერთი იმ არამრავალთგანია დღევანდელ მომენტში—როდესაც სამეცნიერო კავშირებიც კი დაირღვა, იგი ბურჟუაზიულ—ინტელიგენტური ინტერნაციონალის კავშირია. ბაუმენი სწერს: „დადა ინტერნაციონალური სასტუმროების ნაყოფია.

წრე რომელმაც ასაზრდოვა დადა ესაა სამხედრო ავანტიურისტული ბურჟუაზია, სპეკულიანტები, ნუვორიშები, ნეტასები, და რაღაც ამნაირი სახელები. მათმა სოციალურ-ფსიქოლოგიურმა ტყუპებმა ძველს ისპანიაში წარმოშვეს ეგრეთ წოდებული ეშმაკური ნოველლა. მათ არიციან ტრადიცია (Je ne veux meme pas savoir stil y a eu des hommes avant moi) მათი მომავალი საეჭვოა (as la utur) ისინი ისწრაფიან წაიღონ თავისი („Mimm una Gib hich hin Leb- una stirb“) ისინი განსაკუთრებულად მოქნილი და შემგუებელი არიან (man kann mit einem einsigen ftritshen Sprung entgegenges tzte nblungei begechen) მხატვრები თავიანთი საქმის (Seschät stna auch poetische El mante) ომის დროს მოხსენებას არ აკეთებენ (heute nocbtur den kcieg), დასასრულ ისინი ძალიან მაძღრები არიან და ჯერჯერობით არჩევენ კაფეებს (os balt den krieg una den Eri den in seiner Toga, aber es entcheidit seh ur den Crerzv Prandy Elip). (*B. T.*)

ასეთნი არიან დასავლეთის დადაისტები.

ჩ. ი.

მატიანე.

იაკობ ნიკოლაძის იუბილეა.

იუბილეა გაიმართება 11 დეკემბერს. გაზეთებში დაბეჭდილია საიუბილეო კომიტეტის მოწოდება: არ ყოფილა საქართველოში სხვა იუბილე ისე საჭირო, როგორც ამ შემთხვევაში, რადგან ხელოვნების ყველა სფეროში კიდევ გვეგულებიან სახელები, ქანდაკებაში კი ი. ნიკოლაძე ერთადერთია, რომელიც 25 წელი მუნჯად ებრძოდა ქვას, და მის სიღრმეში ეძებდა საქართველოს გენიის აღმოჩენას. ი. ნიკოლაძე მთელ საუკუნეთა ტვირთის მზიდველია, რადგან იგი გვაერთებს იმ შორეულ ქვის შემოქმედებასთან, რომლის ნაშთებითაც ქართული ტაძრები არიან მორთულნი. მან ერთმა შეინახა ქართულ ქანდაკების კერაში ცეცხლი, და ამით მან გმირული პერიოდი გამოიარა. იგი ქვით და მარმარილოთი ამტკიცებდა ქართულ ინდივიდუალობის ფესვებს, და დიდი მსხვერპლით ელოდა ქართულ კულტურის ამაღლებას. ალყა შემორტყმულ საქართველოში, ყველაფერი გმირულ ამტანობას მოითხოვდა. და თუ ხელოვნების სხვა სფეროში ეს სიძნელე თაობებმა გადაიტანეს, ქანდაკებაში ამ ერთად ერთი კაცის ქედს აწვებოდა მძიმე შემოქმედების აუტანელი ტვირთი. და ი. ნიკოლაძემ ეს ეროვნული მისია სახელოვანად მოიტანა დღევანდლამდე. ი. ნიკოლაძემ გაამთელა საქართველოს ხელოვნება. და ეს მაშინ, როცა შემოქმედებისათვის თავ-შესაფარიც არ ჰქონდა. დრო არის დაფასდეს ამ იშვიათი შემომქმედის ღვაწლი. ხელოვანთა კომიტეტი იუბილეს უმართავს ი. ნიკოლაძეს, ამ იუბილეს ის აზრი აქვს, რომ კონკრეტ პიროვნების სახით ხმა მაღლა მიმართოს გვარეულ კულტურას. ი. ნიკოლაძის სახით, საქართველომ უნდა მოიგონოს ქართული ქანდაკება. ქართველმა ხალხმა უნდა მთელი ენერგია გამოიჩინოს, რომ ი. ნიკოლაძეს შემოქმედების აუცილებელი პირობები შეექმნას. ი. ნიკოლაძეს უნდა მიეცეს ქვისა და მარმარილოსათვის თავშესაფარი. ეს იქნება საქართველოს კანდაკების პირველი კოხი, რომელიც ქართველმა ხალხმა მალე სასახლედ უნდა გადააქციოს ვისაც უყვარს საქართველოს კულტურა, ვინც სდგას ამ ფრონტზე და ცდილობს დაიცვას ქართულ კულტურის შტანდარტი, მათდამი არის ეს მოწოდება მიმართული.

ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ ჩვენი სიტყვა გახმიანდება მთელ საქართველოში, რაც ახალ ძალას შეჰმატებს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჩვენს მოქანდაკეს, რომ უფრო მეტი ენერგიით განავრძოს ძნელი გზა, ქართულ ხელოვნების დიდებისაკენ.

სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის კონფერენცია.

საქართველოს მწერალთა კავშირის წლიური კონფერენცია მოწვეული უნდა ყოფილიყო ოკტომბერში, მაგრამ მაშინ იგი საბჭოს მიერ გადადებული იქნა განუსაზღვრელი დროისთვის. ეხლა კავშირის საბჭომ დაადგინა მოწვეულ იქნას კონფერენცია ა. წ. დეკემბრის 29, რაც გამოცხადდა გაზეთებშიაც. ვის რად დასჭირდა, გაზეთ „Заря Востока“-სთვის მიეცა ცნობა თითქო კონფერენცია გაიხსნება ამა წლის 15 დეკემბერს? წესდების ძალით*) კონფერენციის გახსნის დღე გაზეთებში უნდა გამოცხადდეს ერთი თვით ადრე. იმავე გაზეთში მოყვანილია დღის წესრიგიც: ახალი გამგეობის არჩევა და წლიური ანგარიშები, ხოლო მწერალთა კავშირის ოფიციალურ ორგანოში, რომელიც იმავე დღეს გამოვიდა, (26 ნოემბერს. კვირას) მხოლოდ ნათქვამია რომ წესრიგის გამომუშავება მიენდო პრეზიდიუმს.

მახლობელ №-ში ჩვენ გავაშუქებთ მწერალთა კავშირის გამგეობის მოღვაწეობას, რომელსაც აქვს ბევრი დადებითი, მაგრამ უფრო მეტი უარყოფითი მხარეები. ჩვენი სურვილია, თვითეული ქართველი მწერალი დაინტერესდეს ამ კონფერენციით, მიიღოს მასში მხურვალე მონაწილეობა და ამით საშუალება მისცეს მომავალ გამგეობას უფრო ნორმალური მუშაობისა.

სახალხო განათლების კომისარიატი.

გაზეთ „კომუნისტ“-ში № 256 — მოთავსებულია წერილი მარიამ ორახელაშვილის: „სახალხო განათლება ოქტომბრის რევოლუციის ხუთი წლის თავზე“. მოგვყავს ადგილები: „...სახ. განათლების კომისარიატმა ბევრ რამეს მიაღწია და მუშაობის ეს პერიოდი დაგვირგვინდა **თეორეტ ული მონაპოვარით**. რაც დახმარებას გაუწევს და გაუადვილებს მუშაობას მსოფლიო პედაგოგიკას“. შემდეგ: „...დასასრულ კინო-წარმოება, რომელმ ც გამოუშვა სურათები. ეს სურათები თამამად შეგვიძლია ჩავთვალოთ კინემატოგრაფიული ხელოვნების საუკეთესო ნაწარმოებათ, როგორც შინაარსით აგრეთვე ფორმით, როგორიც არის მაგ. „სურამის ციხე“, „არსენა ჯორჯიაშვილი“ და სხვ.“

საზოგადოთ წერილი იძლევა სწორ ანგარიშს თუ რა გააკეთა სახ. განათლების კომისარიატმა. მაგრამ ძლიერ მიზანშეწონილი იქნებოდა ეჩვენებიათ კინემატოგრაფიულ ხელოვნების გარდა ხელოვნების სხვა დარგებში გაკეთებული საქმეები... აგრეთვე კარგი იქნებოდა იქვე მოთავსებულიყო პენსიონერების სიაც, ვაჟა-ფშაველას და ნიკოლოზ ბარათაშვილის წიგნების გამოცემა. და სხვ.

*) კიდევ: იმავე რუსული გაზეთის უკანასკნელ ნომერში კონფერენციის დღედ აღნიშნული იყო 25 დეკემბერი.

ქართველ მხატვართა კავშირის ახალი გამგეობა.

ოქტომბრის 29 დასრულდა ქართველ მხატვართა კონფერენცია. კონფერენციამ შეიმუშავა ახალი წესდება ქართველ მხატვართა საზოგადოების, რომელიც იწყებს საქართველოს ფარგლებში მხატვრობის მკვიდრ საფუძველზე დაყენებას ფართე მაშტაბით. კავშირის ახალ გამგეობაში არჩეული იქნა თავმჯდომარედ მოსე თოიძე მის ამხანაგათ ალ. მრევლიშვილი, მდივნათ ირაკლი ტოფაძე, მოლარეთ გ. სესიაშვილი, გამგეობის წევრად ელენე ახვლედიანი. კანდიდატებათ: დავით წერეთელი, ირ თოიძე, მიხ. ბილანიშვილი. სარევიზიო კომ.სიაში დიმიტრი შევარდნაძე და შალვა მამალაძე. კავშირის გამგეობა შეუდგა მუშაობას: ხელოვანთა სასახლეში მოეწყობა კვირეული სამხატვრო საღამოები ლექცია მოხსენებებით და ჟურფიქსებით. გამგეობას აზრად აქვს თფილისში გამოსცეს სამხატვრო ჟურნალი.

სამწუხარო მარტიროლოგი.

ჟურნალ-გაზეთებში მოთავსებულია ასეთი ცნობები: „917 და 918 წელი საბედისწერო გახდა მონარქებისათვის. ჩამოთვლილია სახელები: ნიკოლოზ II, ვილჰელმი, კარლ, ფერდინანდ. მაგრამ უფრო საბედისწეროა 920 და 921 წელი მეფეთათვის. გარდაიცვალა მეფე რუსეთის პოეტების — ალექსანდრ ბლოკი. გარდაიცვალა მეფე რუსული ფელეტონის — ვ. დოროშევიჩი. გარდაიცვალა მეფე ფელეტონური რუსული კრიტიკის — ა. იზმაილოვი; მეფე რუსეთის სინიდისის — ვლადიმერ კოროლენკო. მეფე რუსი აქტიორების — პროვდინი. მეფე საფრანგეთის კომპოზიტორების — სენ-სანსი. მეფე მსოფლიო დირიჟორებისა — ა. ნიკიში. მეფე ტენორებისა — კარუზო, მეფე ვოკალისტების — ბატისტინი. მეფე გერმანიის დრამატიული არტისტებისა — მოისარტი.

წერილი რედაქციის მიმართ.

გთხოვთ თქვენს პატივცემულ ჟურნალში ადგილი მისცეთ ჩემს განცხადებას. მე ვმუშაობ მონოგრა-

ფიაზე, რომელიც შეეწირება ლეონიდ ანდრეევის ცხოვრებასა და შემოქმედებას. განსვენებული მწერლის ნათესავებმა მე მომანდეს ლ. ნ. ანდრეევის წერილების მთელი რიგი, აგრეთვე სახილისხმო მოგონებები მის შესახებ. გარდა ამისა მე ხელში ჩამივარდა მწერლის ბიოგრაფიისთვის საჭირო და მეტად საყურადღებო ზოგიერთი დოკუმენტი. რათა ჩემი შრომა იქნეს სრული და ღირსებით სავსე, მე მივმართავ განსაკუთრებული მწერლის ყველა ნათესავებს, მეგობრებსა და ნაცნობებს. აგრეთვე სხვადასხვა გამოცემათა რედაქციებს, დაწესებულებებს და სხვ. საერთოდ ყველას, ვისაც მოეპოვება ლ. ანდრეევის წერილები, რაიმენაირი ხელნაწერები, დოკუმენტები და სხვა გადმომცენ მე; ასლის გადაღებისა და შემოწმების შემდეგ, ყოველი ასეთი წერილი დაბრუნებული იქნება, მთლიანად და საფოსტო ხარჯების გადახდით. იმ შემთხვევაში თუ ასეთების გადმოგზავნა შეუძლებელია, გთხოვთ გადმომიგზავნოთ ნამდვილი, სწორი ასლი, ორგინალის მართლწერის შენახვით და სათანადო აღწერით. პატივისცემით **ნ. ფატოვი** ჩემი მისამართი: Москва. Трубиниковский пер. д. 26 проф. Н. Н. Фатову. P. S. ვთხოვ სხვა ჟურნალებსა და გაზეთებს განსაკუთრებით საზღვარ-გარეთისას, გადაბეჭდონ ჩემი წერილი. **ნ. ფ.**

ფოსტა.

ტფილისი. №№-ს

რედაქციისადმი წერილში თქვენ გაინტერესებთ გაზელა. გაზელა—როგორც ფორმა ეკუთვნის სპარსეთის პოეზიას, და ითვლება მის ერთ დამახასიათებელ ფორმად: მთელი პოეზია სპარსეთისა—განსაკუთრებით მეორე პერიოდი (1106—1203), ერთი განუწყვეტელია დითირამბია უნაზესი გრძნობების, იგი ასეთი იყო დიდი ხნიდან, და ეძებდა ფორმას, რომელიც ყველაზე უფრო შეძლებდა გამოხატვას ამ გრძნობებისას. როდესაც სპარსელები ლაპარაკობენ საზოგადოთ მათი პოეზიის და კერძოთ გაზელის წარმოშობის შესახებ, ისინი უჩვენებენ სასანილებს დინასტიის ერთ სახელგანთქმულ წარმომადგენელზე. ბეჰრამგურაზე, რომელიც შემდეგ მთელ აღმოსავლეთში შეიქმნა იდეალი რაინდის, მონადირისა და გულთამხიბლავის. მან, როგორც ამტკიცებს გადმოცემა, პირველმა მოიგონა მეტრიული სიტყვა. ამის მიზეზი იყო მისი საყვარელი მონაქალი—სახელად დილარამი (გულის სიმშვიდე). აღფრთოვანებული ღრმა სიმპატიით თავისი ბატონის პოეტურ სიტყვებზე იგი უპასუხებდა ბოლო სიტყვების თანაბარი ახმოვანებით. განა წარმოსადგენია ამაზე უფრო უმშვენიერესი წარმოშობა პირველი ლექსისა და გაზელისა?

საკმარისია ზოგიერთი სახელის ჩამოთვლა: ჯალალ-ედინ-რუმი, ნიზამი, ომარ ხეზამი, საადი, სავსე პეშვებით ისვრიან აელვარებულ მარგალიტებს გაზელებისას, შვენება შირაზის პოეტი აფიზი (1300—1389) მსოფლიოში განთქმული ლირიკოსი, რომელიც გავლენას ახდენდა ევროპის ლიტერატურაზე, და რომლის გავლენის ქვეშ დასწერა გიოტემ თავისი „დასავლეთის დივანი“,*) იყო უდიდესი პატრიოტი გაზელის. გიოტეს შემდეგ მთელს გერმანიას მოეფინა სასიყვარულო-ლირიული ლექსები—გაზელების სახელწოდებით. რომლებიც ხშირად შეცდომით იწოდებოდენ გაზელებად: მათში დაცული არ იყო ის თავისებურება, რომელიც სპარსულმა პოეზიამ დააკანონა გაზელისათვის. ასეთი ხშირი შეცდომებისთვის გერმანელი პოეტი კარლ იმმერმანი (1796—1840) ეპიგონი რომანტიზმის, ცნობილი პლატენთან კამათით,—მწარედ დასცინის გაზელის მწერლებს:

„Von den. Frütten bem Chiras ctellen.“

საქართველოშიაც გაზელის მსგავსად დაიწერა ძალიან ბევრი ლექსი (ბესიკის, ალექსანდრე ჭავჭავაძის, საიათნოვასი) მაგრამ მხოლოდ მსგავსად. არც ერთი ლექსი არ მოიპოვება ქართულად „გაზელა“. გასაოცარია, რომ ჩვენში, სადაც ასეთი გატაცება იყო სპარსული პოეზიით ოდესმე, არ არსებობდა ის გარემოება, რომ შესაძლებელი იყო გადმოღება უცხო ფორმის და იქ ქართული სულის ჩანერგვა. მაგრამ გადმოტანა სულის, ტემპერამენტის, და ანგარიშის არ გაწევა ფორმასთან..... უმთავრესად ასეთი იყო ძვირფასი ბესიკი, ასეთი იყო მეორე ხარისხოვანი საიათნოვა. გაზელას (რუსები შეცდომით ხმარობენ: გაზელლა) ერთი და იგივე სიტყვა ან გამოთქმა მეორდება ყოველი მეორე სტრიქონის ბოლოში რის გამოც იგი დაყრუებულია უნაზესი სენტენციებით. ეს განმეორება სიტყვებისა არის უმთავრესი დამახასიათებელი თვისება გაზელის, ჰიუისმანის გმირი ცნობილ რომანში „Наоборот“ უზომოდ აღტაცებულია გაზელით, უადგილობის გამო ვერ მოგვყავს ადგილები რომანიდან. ზედმეტი რამ შელამაზება, გაზელასთვის სავალდებულო არ არის, გარდა იმისა რომ მას უნდა ჰქონდეს არა ნაკლები ხუთის და არა უმეტესი შვიდი ორ სტრიქონიანი ტაეპისა, ამით განირჩევა გაზელა სხვა სპარსულ წყობისაგან, როგორც მაგალითად „მესნევი“, „ყასითი“ და სხვ. აი ნიმუში სპარსულიდან ნათარგმნი გაზელისა:

არა ზეცა, არა ლანდი, არა ფერია
შენ მიყვარდი მაგრამ კარგი... არაფერია

ძველისძველი მეგობარი, ღამის მთეველი
ისევ მოვა დანაკარგი... არაფერია.

გაიშლება მწუხარება შეუღლეველი
შენის ხელით დანაქარგი... არაფერია.

შორეული ხომალდები, მთა და ტყე-ველი
იყოს ჩემი სულის სარკე... არაფერია.

მომკლას ღვინომ, მომკლას ღამემ, ყოფნა მტვერია,
მეტი ძებნა... მეტი ბარგი... არაფერია.

*) ამ წიგნს ტეოფილ გოტიე უწოდებს „ოაზისს, სადაც რეკავდა ქნარი“.

რუსთაველის თეატრი

სეზონი 1922—1923 წლის.

სახელმწიფო აკადემიური დრამა

კვირას დეკემბრის 3, **ლოპე-დე-ვეგა**

(ფუენტე ოვეხუნა) **ცხვრის წყარო** (ფუენტე ოვეხუნა) თარ კ. მაყაშვილისა

მონაწილეობს მთელი დასი

დადგმა **კ. მარჯანიშვილის** რეჟ. თანაშემწე: **ალ. გველესიანი**, მუსიკა კომპოზიტორის **თ. ვახვახიშვილისა**, სიმფონიურ ორკესტრის ხელმძღვანელი ა. **ჩუგუნავა**, ახალი დეკორაციები მხატვარ **ვალ. სიდამონ—ერისთავისა**, ბალეტი **ვ. ფუტლინისა**.

მეორე ზარის შემდეგ დარბაზში შესვლა აკრძალულია.—კასა ღიაა დილით 11—2 საათ. და საღამოთი 6—10 საათ.— დასაწყისი სრულ 8 საათზე.

ანონსი: ხუთშაბათს, დეკემბრის 7 პრემიერა **„ორი ჯიბგირი"** რეჟ. მ. ქორელი. თეატ. ადმინისტრაცია. ანონსი:

ოპერის სახელმწიფო თეატრი

კვირას, 3 დეკემბერს

პერინის საბალეტო სტუდიის

საღამო

ბექტაბეგოვის ხელმძღვანელობით.

„ფლეილდორ"

საუკეთესო ტფილისში

ყვავილების მაღაზია

ერევნის მოედანზე

ს. ს. ს. რ.

სახელმწიფოს ღვინის-სპირტის და კონიაკის ტრესტი.

სახ. მეურ. უმ. საბჭო.

ტფილისი, სასახ. ქ., № 6, ტელ. 16—57.

სახელმწ. ღვინოების ტრესტი წინადადებას აძლევს ყველას,
შეიძინონ რამდენიმე ფაბრიკატები თავის ცნობილ ქარხნებიდან, რომელნიც ამ ჟამად
ს ა ვ ს ე ბ ი თ მ უ შ ა ო ბ ე ნ.

ქარხანა № 1 (ყოფილი დ. ზ. სარაჯიშვილის), № 2 — ყოფ. ამხ. „არგო“)
№ 3 (ყოფ. დ. ე. კალანდაძე). № 4 ყოფილი „სოლომონოვის გომში“).
№ 5 (ყოფ. პროტცეროა აბასთუმანში).

სპირტი — არაყი **კონიაკები** — ყოფ. სარაჯიშვილის — ფირმისა **კონიაკები** — ყოფ. „არგო“-ს ფირმისა. თავის ნაწარმოებების მაღალ ხარისხის დაცვის გარდა, რომელნიც ატარებენ ქარხნების ეტიკეტებს და სახელმწიფო ლერბის იარლიკებს, სახ. ღვინის ტრესტი სდევნის ყოველგვარ ფალსიფიკაციას და ქუჩურ სიყალბეს.

სპირტის და მაგარ სასმელების გატანა რ. ს. ფ. ს. რ-დან შეიძლება მხოლოდ სახელმწ. ღვინის ტრესტის ნებართვით.

გამგეობა.

ს. მ. უ. ს.
თბილისი სასახ. ქ. № 6. ტელეფონი 16-52.

ს. ს. ს. რ.
სახელმწიფო ღვინის, სპირტის და კონიაკის ტრესტი.

საღვინტრესტი ჰყიდის განუსაზღვრელ რაოდენობით

ყველა მსურველთათვის, თავის ცნობილ ქარხნების ფაბრიკატებს,

რომელნიც მუშაობენ დიდის წარმატებით.

ფალსიფიკატორებს ღვინის ტრესტი სასტიკად სდევნის.

პრეისკურანტი მომქმედი ა. წ. 1 სექტემბრიდან.
ფასები გადახდილ აქციზით:

			1 ვედროზე.	1 ბოთლზე.
1. სპირტი გაწმენდილი 95—96°			2,5000,000 მ.	
„ „	1	4	2,800.000 „	7000.000 მ.
„ „	1	20	3,200.000 „	160.000 „
2. არაყი პურის	1	20	1,400.000 „	70.000 „
„ „	1	40	1,600.000 „	40.000 „
3. კონიაკი ყოფ. სარაჯიშვილის ფირმისა O.C.	1	20	3.300.000 „	165.000 „
„ „	1	40	3.600.000 „	90.000 „
„ 4	1	20	2.900.000 „	145.000 „
„ „	1	40	3,900.000 „	80.000 „
„ 3	1	20	2.700.000 „	135.000 „
„ „	1	40	3.000.000 „	75.000 „

ქარხანა № 1 (ყოფ. დ. სარაჯიშვილი). № 2 (ყოფ. ამხ. „არგო“). № 3 (ყოფ. დ. ე. კალანდაძე). № 4 (ყოფ. სოგომონოვი გომში). № 5 (ყოფ. პროტცერი აბასთუმანში).

ტრესტი იძლევა ნაწარმოებთა მაღალ ღირსების გარანტიას. საქარხნო ეტიკეტების გარდა ნაწარმოებს ზედ აკვრია განსაკუთრებული ქაღალდი სახელმწიფო ღერბით.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების

წიგნის მაღაზია, რომელიც მოთავსებული იყო რუსთაველის პროსპ., სასტ. „ორიანტის" ქვეშ გადავიდა ძველ ბინაზე, სადაც იმყოფება კანცელარიაც. სასახლის ქუჩა, № 3, მეორე სართულში.

იყიდება ყოველნაირი სახელმძღვანელო, მელანი, ცარცი, ქარტები, საკანცელარიო საგნები და ბელეტრისტ. ნაწარმ. გამოჩ. მწერლებისა

პირველ-ხარისხოვანი სასტუმრო

„ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში. რუსთაველის პრ. № 9.

საუკეთესო ნომრები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი,

ევროპიული და აზიური სამზარეულოთი, **სასტუმროსთან რესტორანი**

საუკეთესო მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ეძლევა ყველას 2 – 5½ საათამდე.

ფასები დაკლებულია.

მეფისტო

„მსახიობთა კერა"

ყოველ-დღე

კაბარე

დასაწყისი ღამის 12 საათზე.

ქალთა სიმებიანი

ორკესტრი.

საუკეთესო სამზარეულო

სისუფთავე. კაბინეტები.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს თამბაქოს ტრესტი

ს. მ. უ. ს.

ჰყიდის თავის ნაწარმოებებს

პრეის-კურანტი № 8. 10 ოქტომბერის 1922 წ.

პაპიროსების სახელწოდება.	პაპიროსების ფასი დაწყებული: 10-30 ათასი	50-100 ათ.	150-300 ათ.	სპეციალური ფასები თუ 3 მილიარდის საქონელია წაღებული.
I. ინგლისური	1.000			
III. სოვეტსკი	840	820	800	780
სოლიდნი	670	650	640	630
სოვეტსკი II ბოზ.	550	540	530	520
კ ო ლ ო ფ ე ბ შ ი				
II. ეგვიპეტსკი ირის პრიმა ფურორ იდეალ ხან-კეფი ყველა ფაბრიკების სოვეტსკი	520	510	500	430
III. საფო № 105 იაკი	440	420	410	400
პ ა ჩ კ ე ბ ი თ				
IV. ბუკეტი გალეია	440	420	410	400
V. დელიკატეს ეგიპეტსკი	460	440	430	420
VI. № 8 საფაროვისა სუდებნი სიმპატია კორდო ვერ „ლევ“	420	400	390	380
VII. ექსტრა დიუშეს როსკოშ მარსი სეილანოვისა	390	370	360	350
VIII. მარსი საფაროვისა ზნამია № 5, ზარია გოლუბკა როზა	370	350	340	330

თამბაქოები იყიდება არა ნაკლებ 400 გირვანქისა:

თამბაქოები: უმაღლესი ხარისხის კოლოფებში „კომეტა“ 260
" " ლ. საფაროვისა 160
" " „სლონ“ 120
ოტბორნი „მირ“ 120
№ 52 საფაროვისა, კეფ და კრიმსკი-„კომეტა“ 120
№ სეილანოვისა და ბოზარჯიანცისა „სამსონი“ მაგარი 90
№ 120 ენფიაჯიანცისა, № 108 საფაროვისა და ყველა ხარისხისა . . . 75

თამბაქო იყიდება
არა ნაკლებ 400 გირ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ს. მ. უ. ს.

ცენტრალური სავაჭრო სამმართველო

უნივერსალური მაღაზიები № 1 და 3.

1) სომხის ბაზარი (ქარვასლა ყოფ. მანთაშევი) 3) სასახლის. 8 (ყოფ. ალშვანგის)

შემოდგომის სეზონისთვის

მიღებულია საქონელი ბათომით და გამოვიდა გასაყიდათ

შალის ქსოვილი

შევიოტი ყველა ფერების დრაპი ვაჟების და ქალების პალტოებისთვის შალის მატერიები ვაჟთა და ქალთა კოსტიუმ. კუპონები მამაკაცთა კოსტიუმ.

აბრეშუმი:

აბრეშუმების კრეპონი „დიუშესი“ და სხვ.

ტრიკოტაჟი:

ჟაკეტები „პაულა,“ აბრეშუმის, საზამთრო ყველა ფერების „ „ მსუბუქი, „ „ შალის, ბავშვების და ქალების სვეტერები შალის, ქალთათვის, ბავშვების, ვაჟების ჩულქები აბრეშუმის. ფილდიკოსის-ყველა ზომის და ფერების-ქალთათვის და ბავშვებისთვის. ნასკები მამაკაცისთვის, ფილდიკოსის ყველა ზომის.

დიდი არჩევანი:

ქაღალდის ქსოვილები:

ბატისტი ჩითი, რენო ბუმაზეია. გრისბონი ფლანელი, მადეპალამი, შოტლანკა სატინი, შეკერილი საცვლები მამაკაცისთვის.

ჭურჭელი

სამზარეულო, მინანქარით სასადილო ყოველგვარი შუშეულობა

გალანტერია, პარფიუმერია (საზღვარგარეთის.) შეკერილი ტანისამოსი

მამაკაცების შალის კოსტიუმი ტყავის კოსტიუმების კომპლექტი პალტოები ქალების და მამაკაცები:

შეკერილი ფეხსაცმელები ქალთათვის

მამაკაცისათვის **საკუთარი სახელოსნოში მიიღება შეკვეთა ყოველგვარ ფეხსაცმელზე**

მაღაზია № 2 ქარავან-სარაი ტამამშევისა

კონიაკები და არაყი სარაჯევისა „არგო“

თუთუნი საბჭოთა ყველა ქარხნების.

პაპიროსები სოლიდნი. საბჭოთა, ეგიპეტსკი, დელიკატეს, საფო, არისტოკრატ. და სხვ.

მიღებულია ახალი საბჭოთა პაპიროსები ფასები ზომიერია.

პროფკავშირის წევრებისთვის 10 პროც. დაკლებით.

განცხადება

ს. ს. ს. ფინანსთა სახალხო კომისარიატისა

ფინანსთა სახალხო კომისარი ამით აცხადებს, რომ 20 ოქტომბერს თანახმად № 75 დეკრეტის 13 და 17 მუხ. მისს მიერ დამტკიცებულია ახალი ნიხრი აქციზების გადიდებისა, სხვათა შორის, შაქარზე (რაფინადი და ფხვნილი სახარინზე, ჩაიზე (საზღვარ გარეთული და ადგილობრივი), ყოველგვარ ღვინოზე, სპირტზე, და მისს ნაწარმოებზე, კონიაკის სპირტზე და კონიაკზე ამის გამო წინადადება ეძლევა ყველა საწყობების და სავაჭროების გამგეებს, სადაც მზადდება ინახება და იყიდება ეს საგნები (საწყობები და სავაჭროები სახელმწიფო და კერძო დაწესებულებების, რკ. გზის სადგურების, ნავთ სადგურები, სატრანსპორტო კანტორების, ბანკების, კოოპერატიულ საზოგადოებების და კერძო პირების) გარდა იმ ღვინის, კონიაკის, და სპირტის ქარხნებისა და საწყობებისა და სავაჭროებისა რომელებთაც აქვთ არაპირდაპირი გადასახადთა განყოფილებიდგან აღებული სათანადო პატენტები, წარუდგინონ 1 ნოემბრამდის ამის შესახებ განცხადება თბილისში არაპირდაპირ გადასახადთა განყოფილებას (სასამართლოს ქ. № 50) და მაზრებში ადგილობრივი აქციზის ინსპექტორებს. განცხადებაში უნდა იქნეს აღნიშნული: სად იმყოფება საწყობი, ანუ სავაჭრო, ვის ეკუთვნის, რა საგანი აქვს დასამატი აქციზის შესაწერი და რამდენი, ამასთანავე ფინანსთა სახალხო კომისარი აფრთხილებს ყველას, თუ დანიშნულ ვადაზე განცხადება წარდგენილ არ იქნა 3 ნოემბრის შემდეგ ზემოაღნიშნული საგნები აღმოჩნდა რომელიმე საწყობში ან სავაჭროში, აღუნუსხავი და დასამატი აქციზის შეუწერელი, ასეთი საგნები ჩაითვლება განძრახ სააქციზო გადასახადისაგან გადამალულად, ჩამოერთმევა პატრონს და დამნაშავე არსებულ კანონის ძალით მიეცემა პასუხისგებაში.

ფინასთა სახალხო კომისარი **ბ. ბიბინეიშვილი.**

არაპირდაპირ გადასახადთა განყოფილების გამგე **ნ. ლამბარაშვილი.**

მიწათ-მოქმედების კომისარიატი

ჰყიდის თავის მაღაზიებში ყოველგვარ სამეურნეო იარაღებს, თესლეულობას, ყაფილ საუფლისწულო მამულების ღვინოებს.

კონიაკს, შამპანიურს, სპირტს და ჩაის

აგრეთვე იყიდება სხვა-და-სხვაგვარი ხილი და მანდარინები სახელმწიფო მამულების.

გარდა ამისა იღებს ყოველივე დაკვეთას რაც კი საჭიროა ჩვენი მეურნეობისათვის.

აქვე იყიდება: შაბიაბანი, გოგირდი და სხვა მასალები

ბაღის და ვენახების შესაწამლათ.

მაღაზიების ადრესი: რუსთაველის პროსპექტი № 2ც. ელისაბედის ქუჩა № 164. მუშტაიდი № 8. გრკალის ქუჩა № 1.

„წარმოკავშირი“

აერთებს საქართველოს უდიდეს სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებებს:

მეღვინეთა კოოპერატივი „კახეთი“ — 200.000 ვ. ღვინო
მეღვინეთა კავშირი „კავშირთა-კავშირი“ — 150.000 „ „
მეხილეთა ამხანაგობა „ქართლი“ — 200 ვაგონი ხილი და სხვ.
მეცხვარეთა ამხანაგობა „მწყემსი“ — 150 ფუთი მატყლი და სხვ.
მხვნელ-მთესველთა ამხანაგობა „ხორბალი“ — ხორბალი, ფქვილი, საკვები და სხვ.
მევენახეთა ამხანაგობა „ხვანჭკარა“ — რაჭული ღვინო.
სასოფლო-სამეურ. ამხანაგობა „თან-დონი“ — თხილი და დაფნა.
მეჯოგეთა ამხანაგობა „მეჯოგე“ —

განყოფილებანი:
ბათომში,
ბაქოში.

წარმომადგენლობა:
სტამბოლში,
ბერლინში.

„წარმოკავშირი“ აწარმოებს: საექსპორტო-საიმპორტო საექსპედიციო და საკომისიო ოპერაციებს.

სასახლის ქუჩა № 5.

ტფილისი,

ტელეფონი № 8-48.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამიერ-კავკასიის ს. საბჭოს საფინანსო კომისარიატის რწმუნებული

ამონაწერი უცხოელი ვალიუტისა და სავალიუტო ღირებულებათა საზღვარ-გარეთ გაზიდვისათვის მისაცემ ნებართვების წესრიგის ინსტრუქციიდან, თანახმად საკავშირო საბჭოს დადგენილებისა № 50.

1. თანახმად ამიერ-კავკასიის სოც. საბჭ. რესპ. ფედრაციის საკავშირო საბჭოს დადგენილებისა 1922 წლის 21 ნოემბრიდან № 50 აკრძალულია საკავშირო საბჭოს მიერ განსაკუთრებულად ნებადაურთველი გაზიდვა საზღვარ გარედ ვალიუტისა და სავალიუტო ღირებულებათა დადგენილ ნორმაზე ზევით, რომელიც ნაჩვენებია 1 სტ. მეორე შენიშვნაში და აღნიშნულ დადგენილების ცალკე დებულებაში.

2. ვალიუტის გასაზიდ ნებართვების მთხოვნელები უდგენენ საკავშირო ფინანსკომის რწმუნებულს სათანადო რესპუბლიკისა მათ მიერ ხელმოწერილ განცხადებას, სათანადოდ შევსებულ საანკეტო ფურცლებთან ერთად.

3. ნებართვის ასაღებად აუცილებელი პირობაა, კერძო დაწესებულებებთა (კოოპერატივები, შერეული საზოგადოებანი და სხვა) ფირმათა და პირთათვის, რომ მათ გაზიდულ ღირებულებათა სამაგიეროდ შემოიტანონ სათანადო ღირებულების საქონელი მეორე სტატიაში ნაჩვენებ მოთხოვნილებათა დამაკმაყოფილებელი.

შენიშვნა: ამიერ-კავკასიის და სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებში მომქმედ მუშათა კოოპერატივების მთავარ ორგანიზაციებისათვის დასაშვებია ნებართვის მიცემა უცხოელი ვალიუტის საზოგადოთ საზღვარ გარედ გატანისა, თუ ისინი ბანკების საგარანტიო წერილის მაგიერ წარმოადგენენ დაწესებულების ვალდებულებას, მეთაურთა მიერ ხელმოწერილს მასში რომ უკანასკნელი კისრულობს ნებართვის აღების დღიდან ოთხი თვის განმავლობაში შემოიტანოს უცხოეთიდან ამიერ-კავკასიის ფედერაციის საზღვრებში საქონელი, მათ განცხადებაში ნაჩვენები.

4. ვალდებულების შესრულება უნდა უზრუნველყოფილ იქნას ერთ-ერთ სახელმწიფო საკრედიტო დაწესებულების ან მისი განყოფილების დეპოზიტში, ნებადართულ გასაზიდ ვალიუტის ღირებულების 20 პროც. წინდაწინ შეტანით (მეოთხე სტატია)

5. საშუალებანი და რაობა უზრუნველყოფათა თვითეულ შემთხვევებში უნდა (განისაზღვროს) გამოიკვლიოს აღნიშნულ ბანკის ადმინისტრაციამ, განმცხადებელთან ერთად, რომელიც მოვალეა წარმოუდგინოს ფინანსკომის წარმომადგენელს ბანკის საგარანტიო წერილი იმაში, რომ უკანასკნელი ფინანსკომის წინაშე კისრულობს პასუხისგებას ვალიუტის მომტანის მაგიერ გასაზიდ ვალიუტის 20 პროც. ფარგლებში, თუ განმცხადებელი არ შეასრულებს თავის დროზე თავის პირობებს, უცხოეთიდან ვალიუტის სათანადო ღირებულების საქონლის შემოზიდვის შესახებ, როგორც ეს მის განცხადებაშია ნაჩვენები.

6. განმცხადებლისათვის გარანტიის მიცემაში ბანკს უფლება აქვს გადაახდევინოს მას უზრუნველყოფის საერთო ჯამიდან გასაზიდ ვალიუტინიდან (20%) ორ პროცენტამდის თვეში, გარდა ნამდვილი ხარჯებისა შენახვის, დაზღვევისა და სხვა საერთო პირობათა სასაქონლო—სასესხო ოპერაციების მიხედვით.

7. სავალიუტო ღირებულებათა გასაზიდ ნებართვის აღებაში განმცხადებლები იხდიან ნებართვის დამზადება—გაცემაში გაწეულ ფინანსკომის ხარჯების დასაფარავად 1% გასაზიდად ნებადართულ ღირებულებისას; სამთავრობო და სახელმწიფო დაწესებულებანი არ არიან თავისუფალნი აღნიშნული 1% გადასახდისაგან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

8. მოწაფეებს, რომელნიც მიემგზავრებიან საზღვარ-გარედ და სურთ გაიტანონ უცხოელი ვალიუტა ნორმაზე მეტი, თანახმად 1 § მეორე შენიშვნისა, განათლების კომისარიატის მოწმობის წარდგენით, რომ ისინი წარივლინებიან საზღვარ-გარედ განათლების განსაგრძობათ, მოწაფის ანგარიშში მიეცემათ ნება საზღვარ გარეთ წასვლის დროს გაიტანონ უცხოელი ვალიუტა არა უმეტეს 75 მანეთი ოქროთი. შემდეგ კი მოწაფეს შეიძლება მიეცეს ნება, რომ მან პერიოდულათ მიიღოს ვალიუტა ყოველთვიური საცხოვრებელი მინიმუმის ანგარიშით 75 მანეთი ოქროთი.

9. ავადმყოფები, რომელნიც მიემგზავრებიან უცხოეთში და სურთ გაიტანონ ვალიუტა დადგენილ ნორმაზე მეტი, თანახმად 1-ლი §-ს მეორე შენიშვნისა, არდგენენ მოწმობას ჯანსალკომისრისგან, ხსენებულ პირთა საზღვარ გარეთ ექიმობის აუცილებლობის შესახებ. ზოგიერთ შემთხვევებში ნებადართველ უცხოელ ვალიუტისა—საზღვრავს თვითეულ შემთხვევაში ამიერ-კავკასიის ფინანსკომი.

10. განცხადებები ვალიუტის გასატან ნებართვების მისაღებად ყველა სათანადო ნართებით უნდა შემოტანილი იქნას ორ ეგზემპლიარად.

გარდა ამისა, აუცილებელაა წარმოდგენილ იქნას სათანადო დოკუმენტები სასარეწაო მოწმობის რეგისტრაციისა ან აღების შესახებ.

11. ღირებულებათა გასაზიდათ მიცემული ნებართვები ძალაშია ორი თვის განმავლობაში. უკანასკნელ ვადათ უცხოეთიდან საქონლის შემოტანის ვალდებულებისა ინიშნება 4 თვე, ნებართვის გაცემის დღიდან დაწყებული.

12. როდესაც ფინანსკომის რწმუნებულს დანიშნულ ვადაზე წარუდგენენ საბუთებს მასში, რომ თანახმათ დადებულ პირობისა, უცხოეთიდან შემოტანილია სათანადო საეკვივალენტო საქონელი და ამაში წარმოდგენილი იქნება დოკუმენტები, როგორც: საბაჟოს მოწმობა, კონსამენტი, ფაქტურა, დაზღვევის მოწმობა და სხვა, ფინანსკომის რწმუნებული რთავს ნებას, რომ მასთან შენახული ბანკის საგარანტიო წერილი წარწერით: დეპოზიტად შეტანილი ფულები, დაუბრკოლებლივ დაუბრუნდეს მის კანონიერ პატრონს.

13. თუ მიცემულ ნებართვაში დადებულ უკანასკნელ ვადის გათავებისას არ იქნება წარმოდგენილი დასაბუთებული რწმუნება უცხოეთიდან დაპირებული საქონლის მოტანაში, ფინანსკომის რწმუნებული მოითხოვს და აიღებს ბანკიდან, თანახმად ბანკის საგარანტიო წერილისა, 20 პროც. გატანილ ვალიუტის ღირებულებისა ნატურით ან ადგილობრივი ფულის ნიშნებით დღით კურსით.

14. იმ შემთხვევაში, თუ კანონიერ ვადის განმავლობაში მიმღები დააბრუნებს ვალიუტის გასაზიდ გამოუყენებელ ნებართვას თხოვნით, რომ მას დაუბრუნონ საწინდარი (20 პრ.) თხოვნა შეიძლება შესრულებულ იქნას, მხოლოდ მას გამოერიცხება 1% გასაზიდათ ნებადართულ ვალიუტის ღირებულებიდან საწინდარის მიღების დღის კურსით.

15. ვალიუტის გასაზიდი ნებართვები არის სახელობითი დოკუმენტები და გამოიწერებიან ვალიუტის გამტანის სახელზე მისი განცხადების ან იმ დაწესებულების ჩვენებით, რომელიც თხოულობს ნებართვას თავის პასუხის მგებლობით, და ამ ნებართვების სხვა პირზე ან დაწესებულებაზე გადაცემა აკრძალულია.

16. დასაშვებია გადაცვლა მოცემული ნებართვისა ახალ ნებართვაზე (ვალიუტის შეცვლა ან პირის გამოცვლა,—რომელმაც უნდა გაიტანოს ვალიუტა და სხვა). გადაცვლა ხდება იმავე წესრიგით, როგორც პირველი ნებართვის აღება ფინანსკომის რწმუნებულთან, მხოლოდ ნებართვის გადაცვლისთვის დაინტერესებულთ გადახდებათ გასაზიდი ვალიუტის ღირებულების $1/2$% გადაცვლის დღის კურსით.

17. თანახმად საკავშირო საბჭოს დადგენილების მე-5 სტატ. ნებართვა ვალიუტის გასატანად ეძლევა მთხოვნელთ იმ გვარადვე, როგორც ეკვივალენტი უცხოეთიდან დამოუკიდებლად შემოტანილ საქონელში. აუცილებელი პირობაა მხოლოდ, რომ მოტანილი საქონლის ნომენკლატურა აღნიშნული იყოს მე-2 სტატიით აღნიშნულ სიაში.

18. ვალიუტის გასატანი ნებართვების მიღება ხდება ზემოაღნიშნული წესით—ფინანსკომის რწმუნებულის საშუალებით. საბუთად, რომ საქონელი უცხოელი ნაწარმოებია—უნდა წარმოდგენილი იქნას კონოსამენტები, რკინის გზის დუბლიკატები, დასაზღვევი მოწმობები, საბაჟოს მოწმობები, ფაქტურები და სხვა, რომელნიც უქმდებიან მხოლოდ ფინანსკომის რწმუნებულის ბეჭდით.

19. ვალიუტის გასატანი ნებართვების მიღებისათვის ამ შემთხვებშიაც დაინტერესებულნი იხდიან ღირებულებიდან 1 პროც.

20. იმ შემთხვევაში, თუ უცხოელი საქონლის შემოტანიდან ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა ტერიტორიაზე გავიდა ორ თვეზე მეტი—ნებართვა სათანადო ვალიუტის გასატანად არავის მიეცემა.

საქმეთა მმართველი **გ. ელიხაბედაშვილი.**

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სახალხო სასურსათო კომისარიატი.

ს. ს. ს. რ.

უნივერსალური მაღაზია № 1

(სასახლის ქუჩა, ჟირარდოვისეული მაღაზია).

ფართლეულის ახალი პარტიები

იყიდება

მინის და ემალის ჭურჭელი.

და სხვა ფართო მოთხოვნილების საგნები.

მაღაზია № 2

(პლეხანოვის ქუჩა, სახელოსნო კლუბის პირდაპირ).

იყიდება ყველაფერი, რაც საჭიროა სა-სოფლო მეურნეობისათვის.

სასოფლო სამეურნეო იარაღები:

გუთნები, სათესი მანქანები, სამურველი, სათიბავი, კულ-ტივატორი, სეპარატორები და სხვა.

ლურსმანი, რკინეული, ლომი, წერაქვი, ჩაქუჩები, კანაფი, გოგირდი, შაბიამანი და სხვა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სახალხო სასურსათო კომისარიატი.

ს. ს. ს. რ.

სასურსათო მაღაზია № 3

(ვაგზლის ქუჩა, რკინის გზის სამმართველოს შესავლის პირდაპირ).

— ИЯИДЕБА —

— იყიდება —

საბაზრო ფასებზე ნაკლებად:

ფქვილი, ხორბალი, ქვავი, ქატო, ანაცე-
რი, შეკრული თივა, ქერი და სხვა.

სავაჭრო განყოფილება

(ევანგულოვის ქუჩა, № 2).

ყიდულობს:

აბრეშუმს,
ფრიზონს,
აბრეშუმის
პარკს, და სხვა ნედლე-
ულს,
სასურსათო
პროდუქტებს

როგორც ნაღდ ფულზე ისე საქონლის გაცვლის საფუძველზე.

ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

მიმოსვლის

სამგზავრო მატარებლების ამიერ-კავკასიის

თბილისიდ

ჩქარი მატარებელი	№ 5 რ.	გადის როსტოვში	11 ს. 40 წ.	საღ. ორშაბათობით
„ „	№ 5 მ.	„ მოსკოვში	11 ს. 40 წ.	„ შაბათს
„ „	№ 5 მ.	„ პეტროგრადში	11 ს. 40 წ.	„ ხუთშაბათს
საფ. მატარებელი	№ 3/4 კ.	„ თელავში	7 ს. 15 წ.	დილ. კენტ რიცხვებში
საქ. მატარებელი	№ 21/22 კ.	„ „	7 ს. 15 წ.	„ ლუწ რიცხვებში
ჩქარი მატარებელი	№ 1	მიდის ბაქოსკენ	9 ს. 25 წ.	„ ხუთშ. და ორშაბ.
საფ. მატარებელი	№ 4	„ ბათომისაკენ	5 ს. 00 წ.	საღ ყოველდღე
სამ. საბ.	№ 25	„ ჯულფისაკენ	11 ს. 00 წ.	„ ლუწ რიცხვებში
სამ. მატარებელი	№ 20	„ ბორჯომისკენ	3 ს. 30 წ.	დღით ყოველ დღე
სამ. საბ. მ.	№ 21	„ ბაქოსკენ	7 ს. 15 წ.	საღამ. ყოველ დღე
ჩქარი მატარებელი	№ 2	„ ბათომისკენ	9 ს. 00 წ.	საღ. ხუთშ. და კვირ.
საფ. მატარებელი	№ 3-ე	„ ერევნისკენ	5 ს. 25 წ.	„ კენტ რიცხვებში
„ „	№ 3-ე	„ როსტოვისკენ	2 ს. 15 წ.	დილ. ყოველ დღე
ჩქარი მატარებელი	№ 6	„ ბათომისკენ	5 ს. 35 წ.	„ ოთხშ. როსტოვში ორშაბ. მოსკოვში. შაბათობ. პეტროგ.
სამ. საბ.	№ 22	„ ბათომისკენ	1 ს. 25 წ.	საღ. ყოველ დღე

თბილისშ

საბარგო მატარებელი	№ 21	მიდის ბათომიდან	11 ს. 35 წ.	საღამოს ყოველდღე
საბარგო მატარებელი	№ 26	„ ჯულფიდან	7 ს. 30 წ.	საღამოს კენტ რიცხვებში
ჩქარი მატარებელი	№ 5	„ ბათომიდან	6 ს. 00 წ.	დილით ორშაბათ. როსტოვში შაბათობით მოსკოვში. ხუთშაბათ. პეტროგრადში.
საფოსტო მატარებელი	№ 4	„ როსტვიდან	11 ს. 00 წ.	საღამოს ყოველდღე
სამგზავრო „	№ 19	„ ბორჯომიდან	12 „ 45 „	ღამით. „ „
საფოსტო „	№ 4	„ ერევნიდან	9 „ 30 „	დილით კენტ რიცხვებში.
კურიერის „	№ 1	„ ბათომიდან	2 „ 30 „	დღით ოთხშ. და კვირ.
სამგ. საბ. „	№ 22	„ ბაქოდან	10 „ 35 „	საღამოს ყოველდღე.
კურიერის „	№ 2	„ ,,	7 „ 10 ,,	,, შაბ. და ოთხშაბ.
საფოსტო ,,	№ 3	,, ბათომიდან	5 ,, 10 ,,	,, ყოველდღე.
,, ,,	№ 3-4 კახ.	თელავიდან	6 ,, 09 ,,	დილით ლუწ რიცხვებ.
საბარგო ,,	№ 21-22 ,,	,,	6 ,, 09 ,,	,, კენტ რიცხვებ.
ჩქარი ,,	№ 6	,, როსტოვიდან	6 ,, 45 ,,	,, კვირას
,, ,,	№ 6	,, მოსკოვიდან	7 ,, 00 ,,	საღამოს ოთხშაბათ.
,, ,,	№ 6	,, პეტროგრადიდან	9 ,, 00 ,,	,, კვირაობით.

შენიშვნა: 1. კურიერის მატ. №№ 1. და 2 ორი რბილი ვაგონებით და ორი მაგარით, დასაწოლი ად
2. ჩქარი მატ. №№ 5 და 6 ივლიან სამჯერ კვირაში პირდაპირ გადაუჯდომლად, ერთჯერ ბა
ყველა ვაგონები ამ მატარებელში დანომრილი დასაწოლი ადგილებით და ეს მატარებ
3. საფოსტო მატარებელი № 3 და 4 ივლიან ყოველდღე ბესლანით და პირდაპირ გადაუ
4. დაწვრილებითი მიმოსვლის ცხრილი იყიდება, როგორც რკინისგზის აგრეთვე ქალაქის ალექსანდროპოლში. ერევანში — ფასათ 50,000 მან. ქართული ბონებით.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცხრილი

რკინის გზებზე 1 ნოემბრიდან 1922 წლის.

ან გადის:

ჩადის	როსტოვში	9	საათზე	00 წ.	საღამოს ხუთშაბათობით
„	მოსკოვში	10	„	40 წ.	დილით ხუთშაბათობით
„	პეტროგრად	12	„	00 წ.	დღით ოთხშაბათს
„	თელავში	7	„	11 წ.	საღამოთი კენტ რიცხვებში
„	თელავში	7	„	11 წ.	„ ლუწ. რიცხვებში
„	ბაქოში	8	„	25 წ.	დილით პარასკეობით და სამშაბათობით
„	ბათომში	10	„	30 წ.	დილით ყოველ დღე
„	ჯულფაში	3	„	33 წ.	ღამით კენტ რიცხვებში
„	ბორჯომში	10	„	30 წ.	საღამოს ყოველდღე
„	ბაქოში	8	„	55 წ.	დილით ყოველდღე
„	ბათომში	12	„	05 წ.	დღით პარასკეობით და ორშაბათობით
„	ერევანში	6	„	00 წ.	საღამოს ლუწ რიცხვებში
„	როსტოვში	5	„	20 წ.	დილით ყოველდღე
„	ბათომში	8	„	30 წ.	საღამოს ოთხშაბათს როსტოვში, ორშაბათს მოსკოვში, შაბათობით პეტროვსკში
„	ბათომში	4	„	35 წ.	საღამოთი ყოველდღე

ი მოდის:

მიდის	თბილისში	5	საათზე	00	წ.	დილით ყოველ დღე.
,,	,,	11	,,	55	,,	საღამოს კენტ რიცხვებში.
,,	,,	9	,,	40	,,	საღამოთ ორშაბათ. როსტოვში. შაბათობით მოსკოვში, ხუთშ. პეტროგ.
,,	,,	1	,,	00	,,	დღით ყოველდღე.
,,	,,	7	,,	55	,,	დღით. ,, ,,
,,	,,	10	,,	50	,,	დღით ლუწ რიცხვებში.
,,	,,	6	,,	15	,,	დღით ხუთშაბ. და ორშაბათობით.
,,	,,	3	,,	05	,,	დღით ყოველდღე.
,,	,,	6	,,	55	,,	საღამოს ხუთშაბ. და კვირას.
,,	,,	11	,,	35	,,	დილას ყოველდღე.
,,	,,	6	,,	10	,,	საღამოს ლუწ რიცხვებში.
,,	,,	6	,,	10	,,	საღამ. კენტ რიცხვებში.
,,	,,	3	,,	30	,,	ღამით ორშაბათობით.
,,	,,	3	,,	30	,,	,, ორშაბათობით.
,,	,,	3	,,	30	,,	,, შაბათობით.

გილებით და ორი საჯდომი ვაგონი, რესტორან ვაგონით, ივლიან ორჯერ კვირაში ბათომ-ბაქოს შუა, თომიდან როსტოვამდე, ერთჯერ ბათომიდან მოსკოვამდე და ერთჯერ ბათომიდან პეტროგრადამდე და ლები გაივლიან ბაქოში, მოზდოკში, როსტოვში, ხარკოვში, მოსკოვში და ბოლოგოეში. ჯდომელი მიმოსვლით ტფილისს და როსტოვს შორის.
სადგურებში: ბათომში, ფოთში, სამტრედიაში, ქუთაისში, ხაშურში, ტფილისში, განჯაში, ბაქოში

გალაკტიონ ტაბიძის

ჟურნალი

გამოდის ყოველკვირეულად

მასალები:

ლიტერატურული:
ლექსები, მოთხრობები, ნოველები, პოემები, კრიტიკული წერილები და სხვ.

მხატვრული
ფოტოტიპიები, ნახაზები, ოფორტები, ლიტოგრაფიები, წერილები მხატვრობის ქანდაკების, არხიტექტურის, მონოგრაფიები, ქრონიკა და სხვ.

თეატრალური
თანამედროვე თეატრის მიზნები, რეჟისსურა, აქტიორი, პიესა, ქართული დრამა და სხვ.

მუსიკალური
მუსიკა ქართული და უცხო, მისი ისტორია. ქართული ოპერა და სხვ.

რეტროსპექტიური
ძველი ნაშთებისა. ქრონიკა.

ბიბლიოგრაფია.

მატიანე.

რედაქც. მისამართი:
— ქ. ტფილისი —
სასახლის ქუჩა, № 5.

რედაქცია და კანტორა ღია:
დილის 9—3 საათამდე
საღამ. 6—8 საათამდე
თვითეული № 30 ათ.

განცხადებები № ფ. 30 მორიგებით.